

Riksantikvarens miljøovervåkingsprogram 5. omdrev 2020-2024  
STATUS FOR VERNEVERDIGE KULTURMINNER I  
UTVALGTE KOMMUNER  
**NORD-AURDAL KOMMUNE 2020**

---

Dato: 25.02.2021

Versjon: 04



## Dokumentinformasjon

<b>Oppdragsgiver:</b>	Riksantikvaren
<b>Tittel på rapport:</b>	Omdrev 5 Miljøovervåking SEFRAK Nord-Aurdal
<b>Oppdragsnavn:</b>	Status for verneverdige kulturminner
<b>Oppdragsnummer:</b>	626915-01
<b>Utarbeidet av:</b>	Harald Tallaksen
<b>Oppdragsleder:</b>	Harald Tallaksen
<b>Tilgjengelighet:</b>	Åpen

## Kort sammendrag

I denne rapporten beskrives tap, endringer og tilstand for SEFRAK-registrerte bygninger eldre enn 1900 og listeførte kirker i Nord-Aurdal kommune i Innlandet fylke i perioden 2020-2025. Resultatene analyseres i forhold til samfunnssektor, sosial miljøsammenheng, bygningstyper og geografiske variasjoner. Undersøkelsen er del av Riksantikvarens overvåkingsprogram «Status for verneverdige kulturminner i utvalgte kommuner», som gjennomføres ved kontrollregistrering i felt hvert femte år i 18 utvalgte kommuner. I 2020 startet 5. omdrev med kontrollregistrering av kommunene Gjerstad, Nord-Aurdal, Fræna og Kautokeino. Bygningene som inngår i undersøkelsen, ble SEFRAK-registrert i perioden 1975-1995. Det opprinnelige undersøkelsesgrunnlaget i overvåkingsprogrammet for Nord-Aurdal var 1350 bygninger. I 2020 ble det registrert 37 bygninger som var revet, brent eller falt i ruin siden forrige registrering i 2015. Dette utgjør en tapsandel på 4 % i dette omdrevet, noe som gir en gjennomsnittlig, årlig tapsandel på 0,7 %. Akkumulert tap i Nord-Aurdal perioden 2000-2020 var 350 bygninger, dvs. 26 % av det opprinnelige undersøkelsesgrunnlaget. 5 % av de gjenstående bygningene er sterkt truet, 14 % er truet og 40 % er endret.

04	25.02.21	Oppdatert ihht. vedtatt kulturminneplan datert 4.2.2021	HT	
03	20.01.21	Revidert etter innspill fra RA	HT	
02	15.02.21	Revidert	HT	
01	30.11.21	Nytt dokument	HT	AS
<b>VERSJON</b>	<b>DATO</b>	<b>BESKRIVELSE</b>	<b>UTARBEIDET AV</b>	<b>KS</b>

## Forord

---

Riksantikvarens miljøovervåkingsprogram «*Status for verneverdige kulturminner i utvalgte kommuner*» skal svare på miljøforvaltningens kunnskapsbehov på kulturminnefeltet, og gi faktagrunnlag for målrettede tiltak i dagens og fremtidig forvaltning. Programmet gir oversikt over utviklingen av tap, endringer og fysisk tilstand for verneverdige bygninger i 18 kommuner. De innsamlede dataene brukes til å analysere årsaker til tap, og forholdet mellom virkemiddelbruk og bevaringsgrad.

Miljøovervåkingsprogrammet startet opp i år 2000 under navnet «Gamle hus da og nå». 18 kommuner har blitt registrert hvert femte år i perioden 2000 – 2014. I tredje omdrev (2015 – 2019) ble antallet kommuner redusert til 10. Nå i femte omdrev er antallet kommuner igjen økt til 18. Programmet omfattet ca. 14.500 bygninger ved oppstarten, men er nå i 5. omdrev redusert til ca. 11.000 på grunn forfall og tap.

I denne rapporten presenteres resultatene fra årets kontrollregistrering av 1037 verneverdige bygninger og kirker i Nord-Aurdal kommune. Feltarbeidet ble gjennomført i siste halvdel av august 2020.

ASPLAN VIAK takker for velvilje og hjelp fra huseiere, lokalbefolkning og kommuneforvaltning i forbindelse med feltarbeidet, og for godt samarbeid med Riksantikvaren.

Kontaktperson hos Riksantikvaren er Lars Rogstad.

Arendal, 25.02.2021

Harald Tallaksen  
**Oppdragsleder**

Astrid Storøy  
**Kvalitetssikrer**

# Innhold

<b>1. SAMMENDRAG</b>	<b>6</b>
<b>2. INNLEDNING</b>	<b>8</b>
2.1. Nasjonale miljømål	8
2.2. Riksantikvaren og miljøovervåking	8
2.3. Kulturminner i overvåkingsprogrammet	8
2.3.1. SEFRAK-bygninger	9
2.3.2. Kommunalt verneverdige kulturminner	9
2.3.3. Statlig listeførte bygninger verneklasse 2	9
2.3.4. Listeførte kirker	10
<b>3. METODE</b>	<b>12</b>
3.1. Utvalgte kommuner	12
3.2. Tidsintervaller	13
3.3. Undersøkelsergrunnlag i 2020	14
3.3.1. SEFRAK-registrerte bygninger	14
3.4. Undersøkelserparametere	14
3.4.1. Grad av endring	14
3.4.2. Tilstand	15
3.5. Kvalitative kategorier	15
3.5.1. Bygningskategori	15
3.5.2. Samfunnssektor	15
3.5.3. Sosial miljøsammenheng	15
3.5.4. Geografiske variasjoner	15
3.6. Datainnhenting	15
3.6.1. Feltarbeid	15
3.7. Planstatus	16
3.8. Andre virkemidler for bevaring	17
3.9. Bearbeiding og lagring av data	17
3.9.1. Registreringsdata	17
3.9.2. Foto	17
3.9.3. Kart	17
3.9.4. Rapportering	17
3.10. Metodiske bemerkninger	18
3.10.1. Ulike tidsintervaller i 1. omdrev	18
3.10.2. Åtte kommuner utelatt i 4. omdrev	18
3.10.3. Ny tilstandskategori i 3. omdrev	18
3.10.4. Nye endringskategorier i 3. omdrev	18
3.10.5. Dokumentert stilhistorisk tilbakeført	18
3.10.6. Gjenoppstått	19
<b>4. RESULTAT</b>	<b>20</b>
4.1. Tap	20
4.2. Tapsårsaker	22
4.3. Endring ABC	24
4.4. Annen endring	27
4.5. Tilstand	27
4.6. Sammenheng mellom tilstand og endring	30
4.7. Samfunnssektor og sosial miljøsammenheng	31



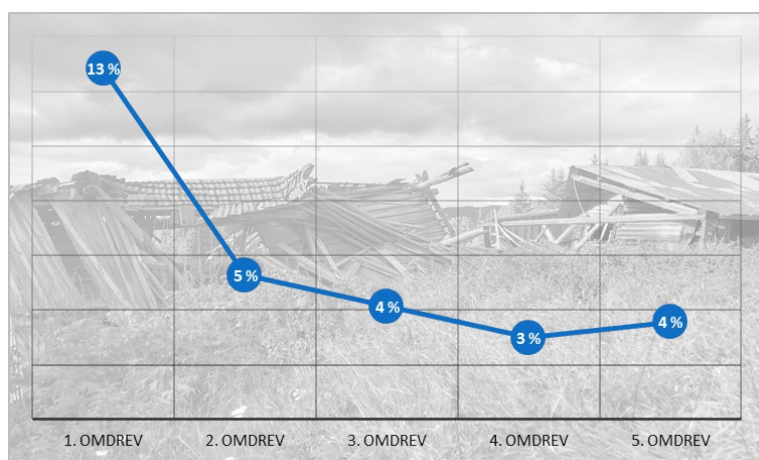
4.8.	Geografiske variasjoner .....	34
4.9.	Bygningstyper .....	35
4.9.1.	Bolighus/våningshus .....	37
4.9.2.	Driftsbygninger i tunet.....	39
4.9.3.	Mindre uthus i og nær tunet .....	40
4.10.	Utmarksbygninger .....	41
<b>5.</b>	<b>KOMMUNALT VERNEVERDIGE OG STATLIG LISTEFØRTE BYGNINGER OG KIRKER.....</b>	<b>43</b>
<b>6.</b>	<b>VIRKEMIDLER FOR BEVARING.....</b>	<b>44</b>
6.1.	Planstatus .....	44
6.2.	Kommunalt planverk .....	45
6.2.1.	Kommunal planstrategi .....	45
6.2.2.	Kommuneplan .....	45
6.2.3.	Kulturminneplan.....	45
6.3.	Innlandet fylkeskommune .....	45
6.4.	Kulturminneregistreringer.....	46
6.5.	Tilskuddsordninger .....	46
6.5.1.	Tilskudd fra fylkeskommunen .....	46
6.5.2.	SMIL-midler .....	46
6.5.3.	Norsk Kulturminnefond .....	46
6.5.4.	Norsk Kulturarv.....	46
6.6.	Informasjon og rådgivning.....	46
<b>7.</b>	<b>KILDER.....</b>	<b>48</b>
<b>8.</b>	<b>TABELLOVERSIKT .....</b>	<b>49</b>
<b>9.</b>	<b>VEDLEGG .....</b>	<b>51</b>
9.1.	Vedlegg 1: Undersøkellesparametere .....	51
9.2.	Vedlegg 2: Planstatus/vernestatus kategorier .....	51
9.3.	Vedlegg 3: Kvalitative kategorier.....	52
9.4.	Vedlegg 4: Geografiske kategorier .....	53
9.5.	Vedlegg 5: Detaljert resultatoversikt SEFRAK-bygninger .....	55

## 1. SAMMENDRAG

Riksantikvarens miljøovervåkingsprogram «*Status for verneverdige kulturminner i utvalgte kommuner*» skal svare på miljøforvaltningens kunnskapsbehov på kulturminnefeltet og gi faktagrunnlag for målrettede tiltak i dagens og fremtidig forvaltning. Programmet gir oversikt over utviklingen av tap, endringer og fysisk tilstand for SEFRAK<sup>1</sup>-registrerte og verneverdige bygninger i 18 kommuner. De innsamlede dataene brukes til å analysere årsaker til tap, og forholdet mellom virkemiddelbruk og bevaringsgrad.

Nord-Aurdal kommune er kontrollregistrert hvert femte år siden år 2000. I 5. omdrev (2020) ble 1037 bygninger registrert. Av disse var 4 % var tapt, 14 % truet og 5 % sterkt truet. Av de tapte bygningene var 49 % preget av forfall i forrige omdrev. Akkumulert tap i Nord-Aurdal i perioden 2000-2020 er på 26 %. Tapsandelen var synkende i de fire første kontrollregistreringene.

Tapsandelen har imidlertid steget til 4 % i femte omdrev. Tre listeførtekirker ble undersøkt. Alle ble registrert i god bygningsteknisk tilstand.



Figur 1: Tapsandel for Nord-Aurdal 1. – 5. omdrev.

40 % av 1000 gjenstående SEFRAK-bygninger i Nord-Aurdal er endret. 4 % har større volumendringer (A-endring) 11 % har mindre volumendringer (B-endring) og 25 % har overflateendringer (C-endring) som tilsvarer mye av det vanlige bygningsvedlikeholdet. Endrete bygninger har gjennomsnittlig bedre tilstand enn de uendrete. 9 % av de endrete er truet/sterkt truet, mens 26 % av de uendrete er truet/sterkt truet. En noe høyere andel bygninger som kun har mindre endringer (C-endring), har bedre tilstand enn de med middels grad av endring (B-endring).

93 % av de undersøkte SEFRAK-bygningene i Nord-Aurdal er knyttet til landbruket. Sammenlignet med det opprinnelige undersøkelsesgrunnlaget fra år 2000, ligger husmannsplassene og gårdsbrukene ganske likt med hensyn til andelen gjenstående bygninger i god stand. Husmannsplassene har lavere akkumulert tapsandel enn bondens bygninger. En større andel av de gjenstående bygningene på husmannsplassene er imidlertid truet/sterkt truet, noe som utgjør en fare for økt tapstakt i årene fremover.

Spredtbygde områder rommer 88 % av alle de registrerte bygningene i Nord-Aurdal kommune. Det er i disse områdene tapsandelen har vært høyest i alle fem omdrev. Tingnes kirkesogn faller best ut, med lavt akkumulert tap (21 %), mens Aurdal kirkesogn har lavest andel gjenstående bygninger som er truet/sterkt truet (12 %).

<sup>1</sup> SEFRAK-registret omfatter bygninger eldre enn 1900, registrert i regi av «*Sekretariatet for registrering av faste kulturminner*».

- *Bolighus/våningshus* har noe lavere tapsprosent enn gjennomsnittet.
- *Store driftsbygninger* har høyest tapsandel av bygningskategoriene og høyest andel truet/sterkt truet.
- *Mindre uthus* har tapsandelen omtrent på gjennomsnittet i kommunen, og bygningsteknisk tilstand noe bedre enn gjennomsnittet.
- *Utmarksbygningene* har litt høyere tapsandel enn gjennomsnittet, mens tilstanden ligger litt under gjennomsnittet.
- *Selene (stuebygningene) på setrene* er i gjennomsnittlig bedre tilstand enn uthusene.

Tabell 1: Tapsandel og tilstand i 5. omdrev i Nord-Aurdal fordelt på ulike bygningstyper.

BYGNINGSTYPER	Andel av gjenstående bygninger	Andel tap	Andel truet/sterkt truet
Gjennomsnitt for hele Nord-Aurdal	100 %	4 %	19 %
Boliger/våningshus	20 %	3 %	12 %
Driftsbygninger i tunet	10 %	5 %	34 %
Mindre uthus	30 %	3 %	17 %
Utmarksbygninger	38 %	4 %	21 %
Naust, sjøhus, fyr mm.	0 %	33 %	0 %
Andre hustyper	2 %	4 %	4 %

190 av de undersøkte bygningene i Nord-Aurdal er regulert til bevaring i vedtatte reguleringsplaner eller kommuneplanen. 25 av disse er truet/sterkt truet, og ingen tapt i 5. omdrev.



Figur 2: Store driftsbygninger har høyest tapsandel av bygningskategoriene og høyest andel truet/sterkt truet. Denne driftsbygningen er tapt siden forrige omdrev i 2015. Foto: Å. Damman/NIKU 2015 (5420006020).

## 2. INNLEDNING

### 2.1. Nasjonale miljømål

«Et mangfold av kulturmiljø skal tas vare på som grunnlag for kunnskap, opplevelse og bruk» er ett av tre nye kulturmiljømål i stortingsmelding 16 (2019-2020)<sup>2</sup>. For å nå målet skal det utarbeides nye bevaringsstrategier som skal bidra til å strukturere, samordne og organisere innsatsen. Det skal videre etableres resultatmål og indikatorer for hver bevaringsstrategi, slik at kulturmiljøforvaltningens prioriteringer kan måles og rapporteres. Miljøovervåking, med innsamling av data i lange tidsserier, og andre styringsdata vil være viktige virkemidler.

På kulturmiljøfeltet er det i dag fire miljøovervåkingsprogram:

1. *Status og tilstandsovervåking av automatisk fredete arkeologiske kulturminner i utvalgte kommuner*
2. *Status for verneverdige kulturminner i utvalgte kommuner*
3. *Miljøovervåking av konsekvensene av klimaendringene på fredete bygninger*
4. *Status og tilstandsovervåking av kulturlag fra middelalder i utvalgte middelalderbyer*

### 2.2. Riksantikvaren og miljøovervåking

I miljøovervåkingsprogrammet «*Status for verneverdige kulturminner i utvalgte kommuner*» kartlegges tap, endringer og fysisk tilstand for verneverdige kulturminner i 18 utvalgte kommuner hvert femte år. Programmet startet opp i år 2000, og ved hjelp av lange tidsserier med registerdata utarbeides det analyser som blant annet sier noe om årsakssammenhenger for tap, og forholdet mellom virkemiddelbruk og bevaringsgrad.<sup>3</sup>

Programmet er en videreføring av miljøovervåkingsprogrammet «*Gamle hus da og nå 2000-2014*», hvor SEFRAK-registrerte bygninger eldre enn år 1900 i 18 kommuner ble kontrollregistrert hvert femte år.

Riksantikvaren ønsker en bredt anlagt miljøovervåking for å ta høyde for fremtidige problemstillinger på kulturminnefeltet:

*«Resultater fra miljøovervåking gir informasjon som er strategisk viktig for politikere og forvaltning. De bidrar både til å formulere nye politiske mål og revidere eksisterende mål. Miljøovervåking danner også et viktig kunnskapsgrunnlag for kulturminneforvaltningen for å avgjøre hvilke tiltak som skal settes i verk, og av hvem».*<sup>4</sup>

### 2.3. Kulturminner i overvåkingsprogrammet

Overvåkingsprogrammet omfatter i utgangspunktet et stort antall, ikke verneverdivurderte SEFRAK-registrerte bygninger eldre enn år 1900. Fra og med 4. omdrev (2015) ble programmet utvidet til å omfatte kommunalt vernede bygninger yngre enn år 1900, og andre verneverdige bygg listeført av kommune eller stat. Undersøkelsen gir dermed et bredt tilfang av opplysninger om bestandsutviklingen for den eldre bygningsmassen, uavhengig av bygningenes verneverdi. Antallet kontrollkommuner ble redusert til 10 i 4. omdrev (2015-2020), men igjen utvidet til 18 fra og med 5. omdrev (2020-2025), se kart på side 11.

1. og 2. omdrev ble gjennomført av *Kulturminnekompaniet*, 3. og 4. omdrev av *Norsk institutt for kulturminneforskning NIKU*.

---

<sup>2</sup> Regjeringen.no, meldinger til Stortinget, lest 01.12.2020: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-16-20192020/id2697781/>

<sup>3</sup> Analysene vil bli publisert i overvåkingsprogrammets sluttrapport i 2025

<sup>4</sup> Riksantikvarens hjemmeside, lest 10.03.16: <https://www.riksantikvaren.no/prosjekter/miljoovervakning-og-overvakingsprogrammer>



### 2.3.1. SEFRAK-bygninger

I denne undersøkelsen brukes benevnelsen «SEFRAK-bygninger» om bygninger registrert i SEFRAK-registeret.

SEFRAK er et landsdekkende register over bygninger eldre enn 1900, samt nyere bygninger i nordlige områder. Registeret ble etablert etter en landsomfattende feltregistrering i perioden 1975-1995. Ca. 500.000 objekter ble fotografert, kartfestet og oppmålt, og registreringsskjemaer med sort-hvitt kontaktfoto ble fylt ut for alle objekter. Deler av informasjonen på de opprinnelige registreringsskjemaene ble digitalisert og koblet til Matrikkelen.

SEFRAK-registrering innebærer ingen formell vernestatus, men SEFRAK-registeret blir brukt som verktøy i kulturminneforvaltningen og som kulturhistorisk kildemateriale. Sort-hvitt fotoene på de opprinnelige SEFRAK-skjemaene danner sammenligningsgrunnlaget for kontrollregistreringen av SEFRAK-bygninger i dette MOV-programmet.<sup>5</sup>

Figur 3: Eksempel på utfylt SEFRAK-skjema med sort-hvitt kontaktfoto og enkel oppmåling av bygget. Skjemaet består av flere sider.:

### 2.3.2. Kommunalt verneverdige kulturminner

Med «kommunalt verneverdige kulturminner» menes kulturminner som er listet opp eller kartfestet som prioriterte kulturminner i politisk vedtatte arealplaner eller kommunale kulturminneplaner.

Det er en nasjonal målsetting å redusere tapet av verneverdige kulturminner.<sup>6</sup> For å nå dette målet må en ha oversikt over de aktuelle kulturminnene i kommunene. Siden 2011 har Riksantikvaren gjennomført KIK-prosjektet (Kulturminner i kommunen) for å styrke kompetansen og legge til rette for arbeid med kommunale kulturminneplaner.<sup>7</sup> Gjennom slike planer samler kommunene inn og systematiserer kunnskap om kulturminner og kulturmiljø, vurderer verneverdi, og fremstille dette i kart og plandokumenter. Kommunene står selv for å definere kommunalt viktige kulturminner, uten føringer fra fylkeskommunene og Riksantikvaren. Riksantikvaren har lagt til rette for at kommunalt verneverdige kulturminner legges inn i Riksantikvarens kulturminnedatabase Askeladden.

### 2.3.3. Statlig listeførte bygninger verneklasse 2

Statlige sektorer har utarbeidet statlige verneplaner for bygningsmassen de besitter med formål å sikre og bevare et representativt utvalg kulturminner i form av byggverk og anlegg knyttet til statens virksomhet. I verneplanene er eiendomsmassen gjennomgått, og et representativt utvalg er foreslått for vern i to kategorier. Bygg i verneklasse 1 er fredet ved forskrift av Riksantikvaren. Bygg i verneklasse 2 er bygg sektorene vurderer har verneverdi, og som disse pålegger seg selv å ivareta. Et juridisk vern får bygningene

<sup>5</sup> NIKU rapport nr. 101 «Status for verneverdige kulturminner i utvalgte kommuner – sammendragsrapport 2000-2019»

<sup>6</sup> Miljødirektoratets hjemmeside lest 13.01.2021: <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljomal/kulturminner-og-kulturmiljo/miljomal-2.1/>

<sup>7</sup> Riksantikvarens hjemmeside, lest 10.11.20: <https://www.riksantikvaren.no/kik/>



først ved en eventuell regulering til bevaring gjennom pbl.<sup>8</sup> Byggene inngår i denne undersøkelsen under benevnelsen «Statens listeførte bygninger verneklasse 2».

#### 2.3.4. Listeførte kirker

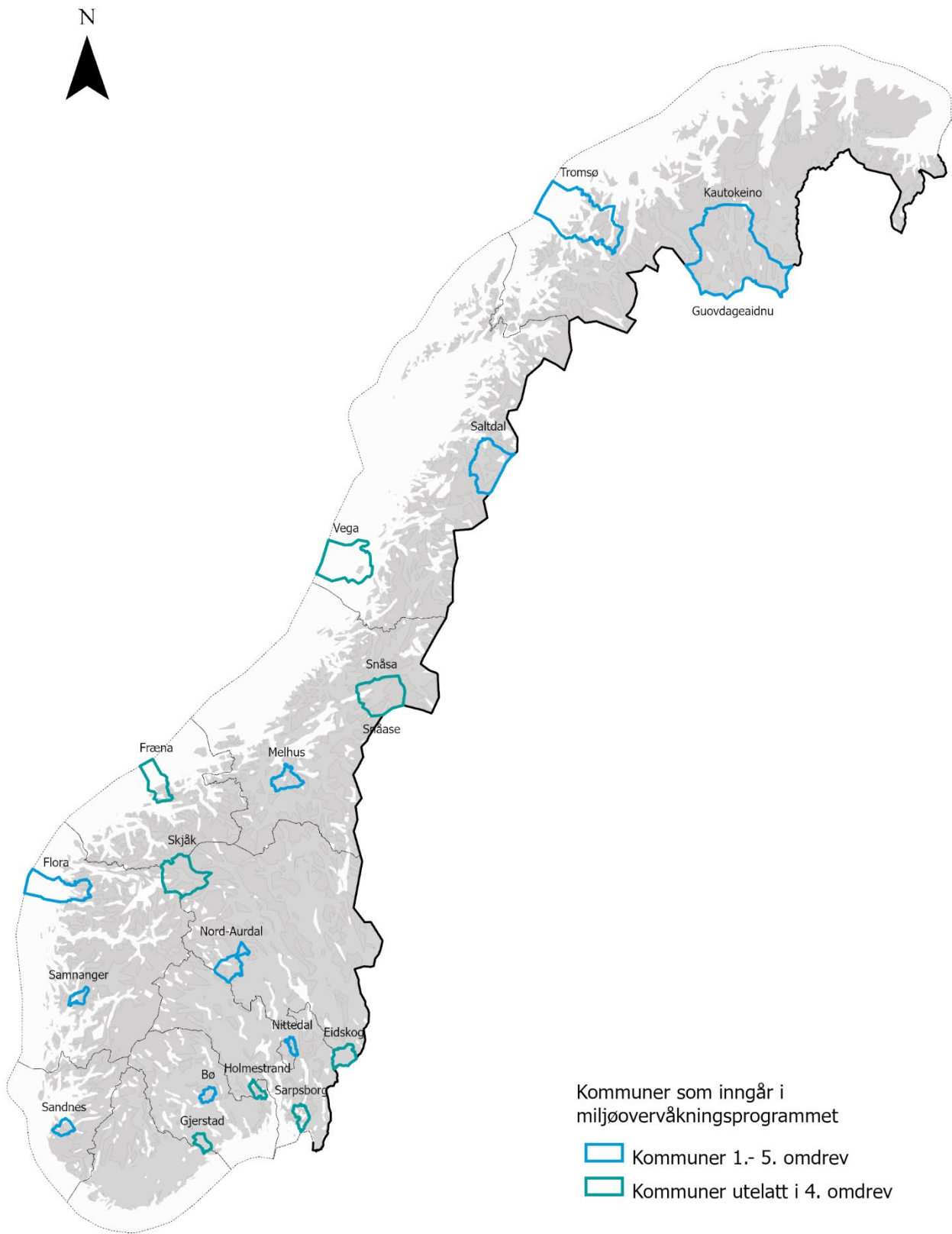
«Listeførte kirker» er verneverdige kirkebygg med nasjonal verdi og omfatter alle kirker oppført i tidsrommet 1650-1850, og utvalgte kirker oppført etter 1850. Disse er ikke fredet etter kulturminneloven, men er underlagt særskilte saksbehandlingsregler. I henhold til kirkerundskrivet skal saker som angår endringer i og ved listeførte kirker sendes til Riksantikvaren for uttalelse, før biskopen fatter vedtak etter kirkeloven. I tillegg skal tiltak i kirkens nærområde (60 meter) behandles av fylkeskommunen.<sup>9</sup>



Figur 4: Aurdal kirke er en av tre listeførte kirker i Nord-Aurdal. Kirken er en korskirke oppført 1737. Foto: KSO/ASPLAN VIAK 2020.

<sup>8</sup> <https://www.riksantikvaren.no/veileder/bakgrunn-for-ske/>

<sup>9</sup> Forvaltning av kirke, kirkegård og kirkens omgivelser som kulturminne og kulturmiljø. Rundskriv T-3/00 fra Kirke- utdannings og forskningsdepartementet og Miljøverndepartementet



Figur 5: 18 kommuner inngår i miljøovervåkingsprogrammet «Status for verneverdige kulturminner i utvalgte kommuner». Kommunene er valgt ut av Riksantikvaren med tanke på å vise et tverrsnitt av landets kommuner. Kartgrunnlag: Statens kartverk, Geovekst.

### 3. METODE

#### 3.1. Utvalgte kommuner

Riksantikvaren har valgt ut 18 kommuner som inngår i overvåkingsprogrammet. Disse utgjør en geografisk og samfunnsmessig bredde med sikte på å vise et tverrsnitt av Norge. Utgangspunkt for utvalget er SSBs karakteristikk av norske kommuner:<sup>10</sup>

Tabell 2: Karakteristikk og hovednæringer basert på SSB's kommunekarakteristikk.

5. omdrev	Tidl. kommune	Ny kommune etter 1.1.2020	Tidl. fylke	Nytt fylke etter 1.1.2020	Kommune nr (etter 1.1.2020)	Hovednæring	Karakteristikk	Befolkningsutvikling
2020	Kautokeino	Kautokeino	Finnmark	Troms og Finnmark	5430	Reindrift, reinproduksjon	Nord-Norge, innland, samisk	Stabilt
2020	Nord-Aurdal	Nord-Aurdal	Oppland	Innlandet	3451	Landbruk, service, turisme	Midt-Norge, innland	Svakt avtagende
2020	Gjerstad	Gjerstad	Aust-Agder	Agder	4211	Industri, skogbruk	Sørlandet, kystnært	Svakt avtagende
2020	Fræna	Hustadvika	Møre og Romsdal	Møre og Romsdal	1579	Fiske, industri, landbruk	Vestlandet, kyst	Økende
2021	Nittedal	Nittedal	Akershus	Viken	3031	Industri, service, skogbruk	Østlandet, bynært	
2021	Tromsø	Tromsø	Troms	Troms og Finnmark	5401	Handel, offentlig virksomhet, service	Nord-Norge, kyst og innland, by	
2022	Saltidal	Saltidal	Nordland	Nordland	1840	Industri, handel, jordbruk, service, skoler	Nord-Norge, innland	
2022	Sandnes	Sandnes	Rogaland	Rogaland	1108	Handel, industri, jordbruk, service	Sørvest-Norge, by	
2022	Eidskog	Eidskog	Hedmark	Innlandet	3416	Industri, jordbruk, skogbruk	Østlandet, innland, skog	
2022	Skjåk	Skjåk	Oppland	Innlandet	3433	Jordbruk, skogbruk, trevareindustri, turisme	Midt-Norge, innland	
2023	Snåsa	Snåsa	Nord-Trøndelag	Trøndelag	5041	Landbruk	Midt-Norge, innland, samisk	
2023	Melhus	Melhus	Sør-Trøndelag	Trøndelag	5828	Arbeidspendling, landbruk, service	Midt-Norge, bynært	
2023	Vega	Vega	Nordland	Nordland	1815	Landbruk	Nord-Norge, øykommune, verdensarv	
2023	Flora	Kinn	Sogn og Fjordane	Vestland	4602	Industri, oppdrettsnæring	Vestlandet, kyst og innland, by	
2024	Bø	Midt-Telemark	Telemark	Vestfold og Telemark	3717	Jordbruk, skogbruk, skoler, turisme	Østlandet, regionsenter	
2024	Samnanger	Samnanger	Hordaland	Vestland	4623	Arbeidspendling, industri, jordbruk	Vestlandet, bynært	
2024	Sarpsborg	Sarpsborg	Østfold	Viken	3003	Handel, industri, jordbruk, service, skogbruk	Østlandet, by	
2024	Samnanger	Samnanger	Hordaland	Vestland	4623	Arbeidspendling, industri, jordbruk	Vestlandet, bynært	
2024	Holmestrand	Holmestrand	Vestfold	Vestfold og Telemark	3802	Arbeidspendling, handel, industri, jordbruk, service	Østlandet, kyst og innland, by	

Tabell 3: Folketall og befolkningsutvikling i kontrollkommunene, registrert i kontrollårene.

1.-2.-3.-4.-5. omdrev	Kommune	Folketall:						Befolkningsutvikling:				
		1. omd	2. omd	3. omd	4. omd	5. omd	2040	1.-2. omd	2.-3. omd	3.-4. omd	4. omd-5. omd	5. omd-2040
2000-2005-2010-2015-	Kautokeino	3 150	2 997	2 935	2 914	2 910	2 530	-5 %	-2 %	-1 %	0 %	-15 %
2000-2005-2010-2015-	Nord-Aurdal	6 500	6 442	6 402	6 466	6 413	6 697	-1 %	-1 %	1 %	-1 %	4 %
2000-2005-2010-2015-	Gjerstad	2 509	2 500	2 478	2 471	2 428	2 371	0 %	-1 %	0 %	-2 %	-2 %
2000-2005-2010-2015-	Hustadvika (Fræna)	12 198	12 327	12 718	13 207	13 279	13 357	1 %	3 %	4 %	1 %	1 %

<sup>10</sup> Statistisk sentralbyrå: <http://statbank.ssb.no/statistikkbanken>



### 3.2. Tidsintervaller

Kontrollregistrering i felt blir gjennomført hvert femte år.<sup>11</sup> Kontrollregistrering i Nord-Aurdal av SEFRAK-registrerte bygninger gjennomføres for 5. gang, mens kommunalt verneverdige kulturminner og kirker registreres for 2. gang.



*Figur 6: Der terrenget er bratt ligger utløene gjerne plassert i nedre kant av enga. Disse er ofte vanskelig tilgjengelige og lite egnet for ny bruk, noe som kan resultere i forfall og tap. Av 21 gjenstående utløer/sommerfjøs i Nord-Aurdal er 14 % av sterkt truet og 38 % truet. Foto: HT/ASPLANVIAK 2020 (5420019060).*

<sup>11</sup> Unntaket er Nittedal kommune, hvor 1. omdrev ble gjennomført i 1994 og 2. omdrev i 2001, samt kommunene Gjerstad, Fræna, Holmestrand, Sarpsborg, Skjåk, Snåsa og Vegas som ble hoppet over i 4. omdrev.

### 3.3. Undersøkellesgrunnlag i 2020

#### 3.3.1. SEFRAK-registrerte bygninger

Undersøkellesgrunnlaget i 2020 for Nord-Aurdal omfattet 1037 SEFRAK-bygninger, 3 listeførte kirker og ingen statlig listeførte bygninger.

Alle SEFRAK-bygningene som har vært med siden 1. omdrev, er eldre enn år 1900. Opprinnelig omfattet dette 3987 bygninger i kommunene som omfattes av årets kontrollregistrering: Gjerstad, Nord-Aurdal, Fræna og Kautokeino. Før oppstart i år 2000 ble 1089 av disse trukket fra. Dette var bygninger yngre enn 1900, ruiner og andre typer objekter, nyere bygninger på gamle murer, vanskelig tilgjengelige bygninger og bygninger med mangelfull eller dobbel registrering. Undersøkellesgrunnlaget for Nord-Aurdal var på 1350 i 1. omdrev, mens det ved inngangen til 5. omdrev var desimert til 1037.

Tabell 4: Undersøkellesgrunnlag i 4 kommuner kontrollregistrert i 2020.

Kontrollår	Kommune	Opprinnelig SEFRAK-registrert	1900-talls	Ruin	Irrelevant/ukjent	Sum tatt ut	1. omdrev	2. omdrev	3. Omdrev	4. omdrev	5. omdrev
2020	Gjerstad	787	36	140	23	199	587	554	543	0	516
2020	Nord-Aurdal	1 832	91	88	303	482	1 350	1 177	1 115	1 069	1 037
2020	Kautokeino	81	36	0	5	41	40	23	20	19	18
2020	Fræna	1 287	180	167	20	367	919	722	700	0	676
2020	Sum 5. omdrev	3 987	343	395	351	1 089	2 896	2 476	2 378	1 088	2 247

### 3.4. Undersøkellesparametere

Ved kontrollregistreringene i hvert omdrev undersøkes bygningenes *grad av endring og tilstand*.<sup>12</sup>

#### 3.4.1. Grad av endring

**Tapt:** Bygninger som har falt i ruin, er revet, brent eller flyttet, registreres som *tapt*. Dette gjelder ikke ved flytting innen et avgrenset område, for eksempel innenfor tunet. Flytting til museum eller et annet sted registreres som tap. Tapsårsak angis dersom denne er kjent.

For SEFRAK-bygninger, som har vært en del av undersøkelsen siden 1. omdrev, vurderes grad av endring i forhold til opprinnelig SEFRAK-registrering (foto og opplysninger gitt på opprinnelig SEFRAK-skjema, se Figur 3). Endringene for disse byggene vurderes altså ikke i forhold til forrige omdrev. For nye objekter lagt til fra 4. omdrev vurderes endringene i forhold til status når objektet ble tatt inn.

**Endringsgrad:** Registreres på en fire-trinns skala:

- Uendret
- Stor endring (A)
- Middels endring (B)
- Liten endring (C)

Endringsgrad A og B vurderes i forhold til stor eller middels endring av byggets volum, mens endringsgrad C i hovedsak gjelder endringer av byggets karakter ved utskifting av for eksempel kledning, taktekkning, vinduer mm. Vurderingene er skjønnsbasert da det kan være en glidende overgang mellom en stor eller middels endring. Ved eventuelt avvik i vurderingene mellom gjeldende og forrige omdrev, legges forrige omdrevs vurdering til grunn, med mindre bygget er tilbakeført ved riving av tidligere tilbygg ol.

<sup>12</sup> Nærmere beskrivelse av undersøkellesparametere i vedlegg 1



Tap av autentisitet på detaljnivå fanges ikke opp av undersøkelsen. Endringenes kvalitet i forhold til antikvariske eller arkitektoniske hensyn vurderes ikke. Det gjøres heller ingen vurdering av verneverdi eller evt. endringer av denne som følge av endringer/vedlikehold.

I tillegg til endringsgrad registreres det om *deler av huset er revet*, om bygningen er *tilbakeført til eldre uttrykk* eller *dokumentert stilhistorisk tilbakeført*. Uviss endringsgrad på grunn av mangelfull dokumentasjon/dårlig foto i opprinnelig SEFRAK-skjema, registreres som *ukjent*. Bygninger som ikke har blitt oppsøkt/registrert på nært hold på grunn av vanskelig tilgjengelighet, registreres som *står* dersom dette er observert i felt eller bekreftet gjennom samtale med eier eller andre lokalkjente.

#### 3.4.2. Tilstand

Bygningene registreres ved utvendig, visuell befaring som enten *intakt*, *truert* eller *sterkt truert*. Det er et element av skjønn i vurderingen av bygningsteknisk tilstandsgrad og i vurderingen av den glidende overgangen mellom forfall og tap. Bygninger med for eksempel store setningsskader, omfattende råteskader eller sammenrast takkonstruksjon, registreres som sterkt truert.

### 3.5. Kvalitative kategorier

Det er definert kvalitative kategorier<sup>13</sup> for å analysere innsamlete registreringsdata i overvåkingsprogrammet. Kategoriene under «Bygningskategori», «Samfunnssektor», «Sosial miljøsammenheng» og «Geografiske variasjoner» er basert på systematikken i SEFRAK-registeret, hvor bygningene er registrert med tallkoder for en rekke underkategorier.

#### 3.5.1. Bygningskategori

Bygningskategoriene i undersøkelsen er en generalisering av bygningstyper registrert under opprinnelig funksjon og formål i SEFRAK-registeret. Bygningskategoriene er standardiserte for alle kommunene og fanger ikke opp lokale variasjoner av bygningsbenevning.

#### 3.5.2. Samfunnssektor

Kategorien samfunnssektor er en generalisering av kategoriene knyttet til opprinnelig funksjon og formål i SEFRAK-registeret.

#### 3.5.3. Sosial miljøsammenheng

Kategorien sosial miljøsammenheng er en generalisering av kategoriene knyttet til opprinnelig sosial miljøsammenheng i SEFRAK-registeret.

#### 3.5.4. Geografiske variasjoner

For å undersøke om geografiske variasjoner<sup>14</sup> påvirker kulturminnebestanden, er det definert hensiktsmessige geografiske områder, samt tettbygde og spredtbygde områder. Inndelingen i geografiske områder for Nord-Aurdal er basert på inndelingen i kirkesogn, mens inndelingen i tettsted og spredtbygd er basert på grunnkretsene slik de var da den opprinnelige SEFRAK-registreringen ble gjennomført, se *Figur 31*. Det er benyttet samme inndeling i 5. omdrev som i de foregående, selv om det har skjedd enkelte endringer i kretsinndelingene og ny kretsnummerering de senere år.

### 3.6. Datainnhenting

#### 3.6.1. Feltarbeid

Alle bygninger som omfattes av kontrollregistreringen er befart under feltarbeidet. For Nord-Aurdal ble dette gjennomført i siste halvdel av august 2020. Registreringen er utvendig og visuell. Bygningene blir fotografert og endringsgrad og tilstand vurdert på stedet.

Eiere er varslet via annonse og omtale i lokalavisene, samt via kommunens hjemmesider. Registratør banker på og identifiserer seg hvis eier er hjemme. Enkelte vanskelig tilgjengelige bygninger/kulturminner registreres ved telefon til eier.

<sup>13</sup> Oversikt over kvalitative kategorier presenteres i vedlegg 3

<sup>14</sup> Detaljert oversikt over geografiske områder i vedlegg 4

I feltarbeidet har vi benyttet nettbrett med en spesialtilpasset utgave av appen *Feltregistrering*, utviklet av Asplan Viak Internett. Appen viser digitalt kart som via nettbrettets GPS til enhver tid viser status for registrerte objekter og hvor registratoren befinner seg. Eventuelle feil i tidligere oppgitt lokalisering oppdages og rettes på stedet. Foto fra forrige omdrev, sammen med det opprinnelige SEFRAK-skjemaet, er lagret lokalt på nettbrettet. Dette gjør at feltregistreringsappen også fungerer offline i områder uten mobildekning. Nye foto tas med nettbrettet og kobles automatisk mot det aktuelle objektet. Data og foto lastes opp til server hver dag. Korrekt og effektiv utfylling av skjema sikres gjennom bruk av predefinerte lister, obligatoriske felt, numeriske felter med et lovlig intervall og skjuling av felter basert på valg i lister. Nettbrettet kan benyttes i all slags vær, selv med hansker på.

I etterkant av feltarbeidet kvalitetssikres registreringene via kartverktøyet *Adaptive* utviklet av Asplan Viak Internett. Dette er en web-basert kartportal der både bruker og administrator enkelt forvalter hva som er synlig og setter opp datasett for dataforvaltning. Adaptive gir tilgang søk og sortering på objekter og evt. supplering av data. Fra dette kartverktøyet tas det ut kommunevise datasett som bearbeides videre i en Excel-basert analysemodell.



Figur 7: Oppslag i lokalavisa Valdres var viktig for å informere huseiere om feltarbeidet.

### 3.7. Planstatus

Planstatus<sup>15</sup> for de undersøkte bygningene/kulturminnene innhentes fra kommunenes digitale kartløsninger, supplert med direkte kontakt med kommunenes administrasjon. Aktuelle plantyper kan være kulturminneplaner, spesialområde bevaring etter plan- og bygningsloven (pbl 1985), hensynssone (pbl 2008), NBI-registeret m.m.

<sup>15</sup> Detaljert oversikt over planstatuskategorier i vedlegg 2

### 3.8. Andre virkemidler for bevaring

I sluttrapporten i 2025 skal forholdet mellom virkemiddelbruk og bevaringsgrad analyseres. En oversikt over virkemidler for bevaring av kulturminner i de enkelte kommunene blir presentert i de årlige kommunevise rapportene. Aktuelle virkemidler kan være planverk, stedsanalyser, kulturminne-registreringer, informasjon, rådgivning, økonomiske tilskuddsordninger og verdiskapingsprogrammer. I forbindelse med sluttrapporten i 2025 vil vi innhente data som konkret belyser bruken av virkemidler i forhold til de undersøkte kulturminnene i de 18 kontrollkommunene.

### 3.9. Bearbeiding og lagring av data

#### 3.9.1. Registreringsdata

Registreringsdata samles i Excel-tabell sammen med grunndata fra Matrikkelen, SEFRAK-registeret og andre databaser. Statistikk for tall, grafer og tabeller i denne rapporten kommer fra en analysemodell utarbeidet i Excel. Asplan Viak forvalter og er ansvarlig for datagrunnlaget underveis i perioden 2020-2024. Riksantikvaren mottar årlige kopier av rådataene / grunnlagsdataene.

#### 3.9.2. Foto

Foto av de undersøkte bygningene merkes med et unikt ID-nummer. Dette ID-nummeret gjenfinnes i datagrunnlaget lagret i Excel. Fotomaterialet fra kontrollregistreringen lagres digitalt hos Riksantikvaren.

#### 3.9.3. Kart

Excel-tabellen med de registrerte bygningene inneholder koordinater (geografisk koordinatsystem: 4326 WGS 84 Lon/lat) som gir muligheter for digital kartfesting av alle objektene. Nye objekter som listeførte kirker, kommunalt verneverdige og statlig listeførte bygninger, som ikke allerede er kartfestet i Askeladden eller andre databaser, kartfestes som punkt ved hjelp av bygningsnummer i Matrikkelen. Enkelte mindre bygninger har ikke bygningsnummer. I disse tilfellene kartfestes objektene manuelt via den digitale kartløsningen.

#### 3.9.4. Rapportering

Resultatet av feltarbeidet blir presentert i kommunevise rapporter. Rapportene inneholder også kart som viser endringer, tilstand og planstatus for de enkelte objektene. Rapportene publiseres på Riksantikvarens hjemmesider.



Figur 8: Stølsvidda er et nasjonalt utvalgt kulturlandskap båndlagt til bevaring i kommuneplanen. Foto: HT/ASPLAN VIAK 2020.

### 3.10. Metodiske bemerkninger

#### 3.10.1. Ulike tidsintervaller i 1. omdrev

Den opprinnelige SEFRAK-registreringen ble gjennomført innenfor en periode på 20 år, og i forskjellige perioder fra kommune til kommune. Kontrollregistreringene er gjennomført hvert femte år fra år 2000. Tapstallene for 1. omdrev spenner derfor over et større tidsrom og kan følgelig ikke sammenlignes med senere tapstall, eller med andre kommuner.

Resultatene fra de følgende omdrevene gir grunnlag for sammenligning mellom omdrev og kommuner.

#### 3.10.2. Åtte kommuner utelatt i 4. omdrev

Kommunene Eidskog, Fræna, Gjerstad, Holmestrand, Sarpsborg, Skjåk, Snåsa og Vega ble utelatt i 4. omdrev. Dette innebærer et sprang på 10 år mellom 3. og 5. omdrev, mens de øvrige har et sprang på 5 år. For disse kommunene interpolerer vi tallene slik at vi får fram et sammenlignbart gjennomsnitt for 4. og 5. omdrev.

#### 3.10.3. Ny tilstandskategori i 3. omdrev

I 1. og 2. omdrev ble bygningstilstanden kun registrert som intakt eller *sterkt truet*. I 3. omdrev ble *truet* innført som ny kategori. Objekter som i 1. og 2. omdrev var karakterisert som sterkt truet, ble da endret til truet. Dette er en metodisk endring som kan gi avvik i resultatene for bygningsteknisk tilstand i 3. og senere omdrev, i forhold til de to første omdrevene.

#### 3.10.4. Nye endringskategorier i 3. omdrev

I 3. omdrev ble det innført tre nye endringskategorier: *deler av bygning revet/tilbakeført til eldre uttrykk/dokumentert stilhistorisk tilbakeført*. For å sikre sammenligningsgrunnlaget, er alle endrete bygninger registrert som A-, B- eller C-endret, og de nye kategoriene er registrert i tillegg.

#### 3.10.5. Dokumentert stilhistorisk tilbakeført

Bygningene vil bare unntaksvis bli registrert som dokumentert stilhistorisk tilbakeført, ettersom feltkontrollen ikke er basert på intervju med eier.



### 3.10.6. Gjenoppstått

Ingen bygninger er registrert som gjenoppstått. Årsaken til dette er at tapte bygninger tas ut av undersøkelsesgrunnlaget og ikke besøkes i neste omdrev. Dermed fanges det ikke opp i neste feltkontroll om en bygning har gjenoppstått etter midlertidig å ha vært demontert.



*Figur 9: Dette ishuset/ølstue er flyttet fra gården Frydenlund til Valdres Folkemuseum. Bygningen ble SEFRAK-registrert på sin opprinnelige lokalitet før det ble flyttet til museet i 1983. Bygninger som er flyttet ut av tunet til ny lokalitet registreres som tap. Foto: HT/ASPLAN VIAK 2020 (5420018045).*

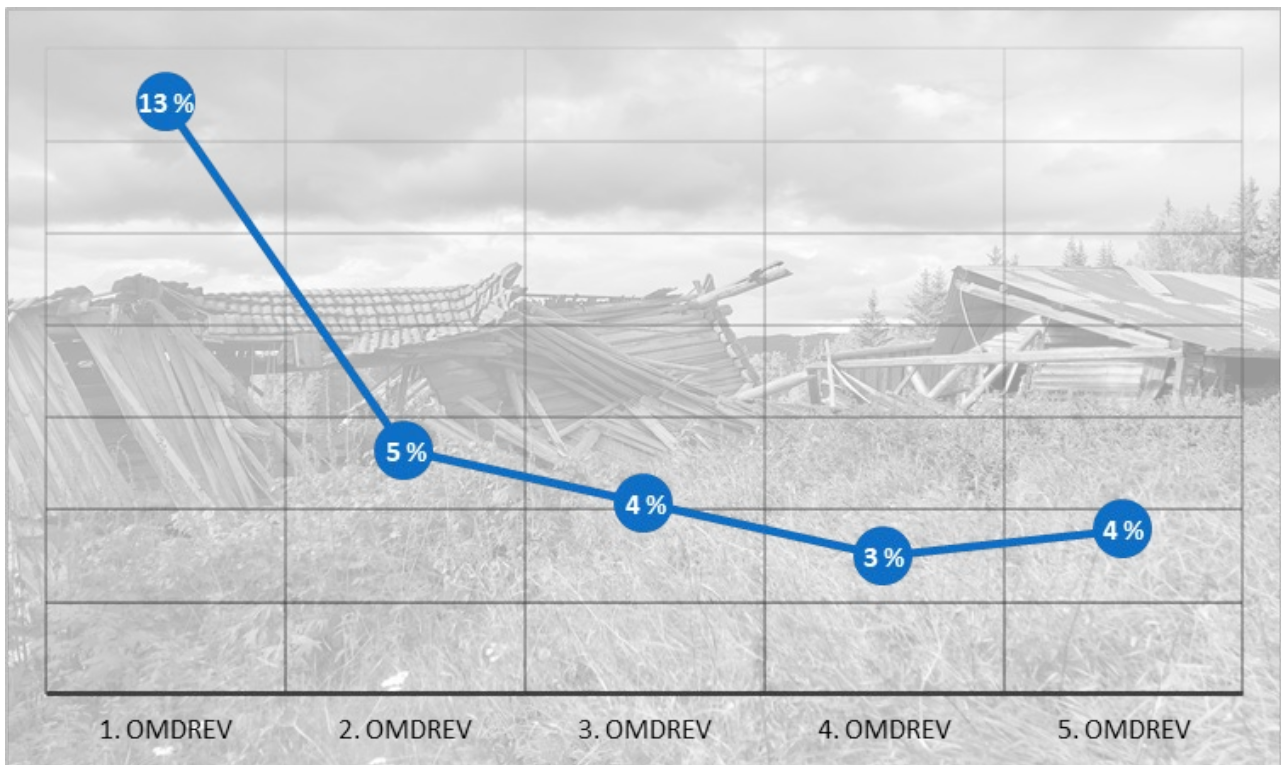


## 4. RESULTAT

I dette kapitlet presenterer vi resultater fra registrering av tap, tilstand og endring av på de registrerte bygningene i Nord-Aurdal.<sup>16</sup> Kommunen har vært med i alle fem omdrevene. Tallene for tap, tilstand og endringsgrad blir analysert i forhold til ulike kategorier av bygningstype, samfunnssektor, sosial miljøsammenheng og geografiske områder. Enkelte av underkategoriene har så lavt antall bygninger at det er vanskelig å peke på tendenser på grunnlag av resultatene.

### 4.1. Tap

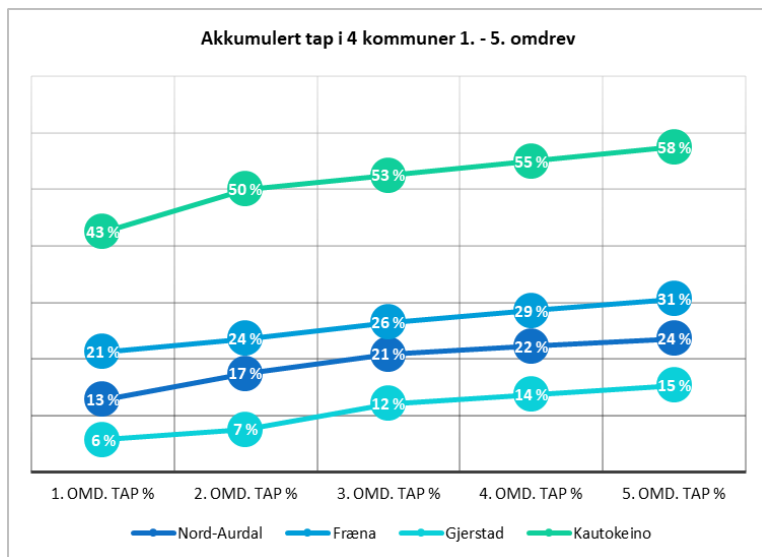
4 % av de undersøkte bygningene i Nord-Aurdal er tapt i 5. omdrev. Prosentvis tap har sunket for hvert omdrev, men økt litt igjen i 5. omdrev. Noe av årsaken til høy tapsandel i 1. omdrev var at SEFRAK-registreringen i kommunen foregikk frem til slutten av 1980-tallet, så tidsintervallet ved første kontrollregistrering var mer enn fire ganger så langt som ved de påfølgende.



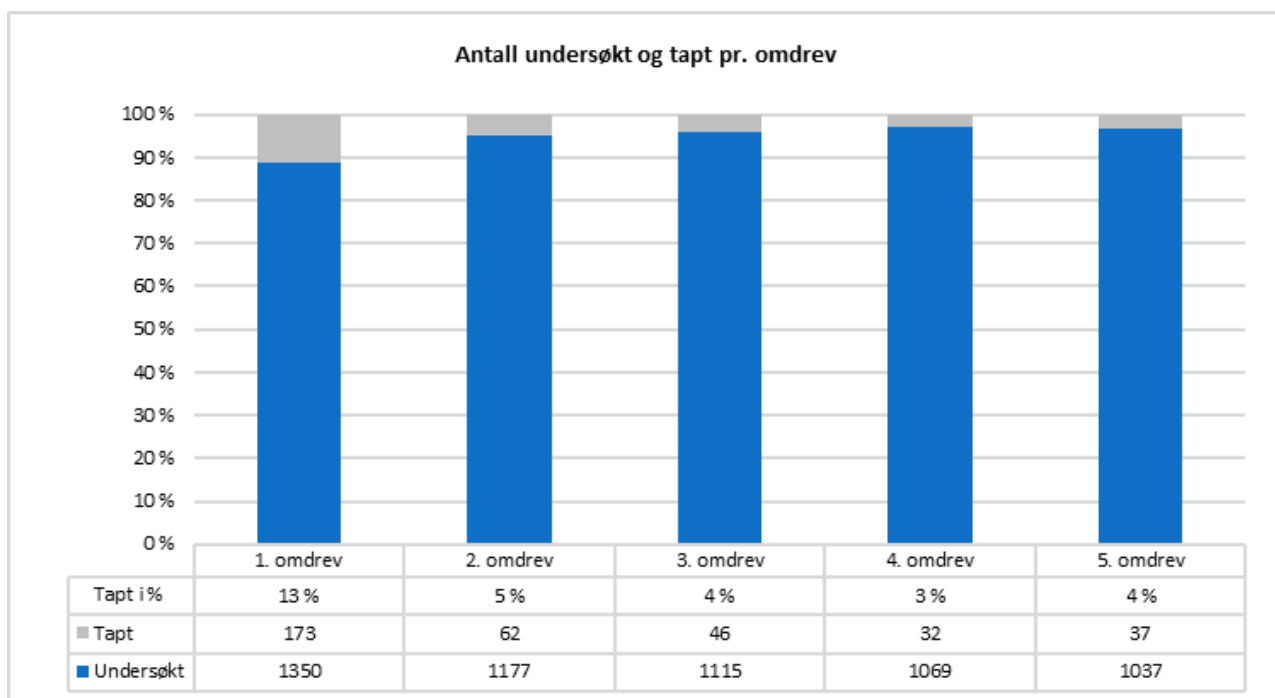
Figur 10: Tap i prosent pr. omdrev.

Av de opprinnelige 1350 SEFRAK-bygningene som inngikk i undersøkelsesgrunnlaget for Nord-Aurdal ved første omdrev, er til sammen 350 tapt, slik at det akkumulerte tapet er på 26 %. Sammenlignet med Gjerstad, Fræna og Kautokeino som også er undersøkt i 2020, ligger Nord-Aurdals akkumulerte tap fra 1. til 5. omdrev ca. 9 % høyere enn Gjerstad, men ca. 7 % lavere enn Fræna (se Figur 11). Kautokeinos akkumulerte tap er mye høyere, men dette omfatter kun et svært lite antall bygninger og er ikke direkte sammenlignbart.

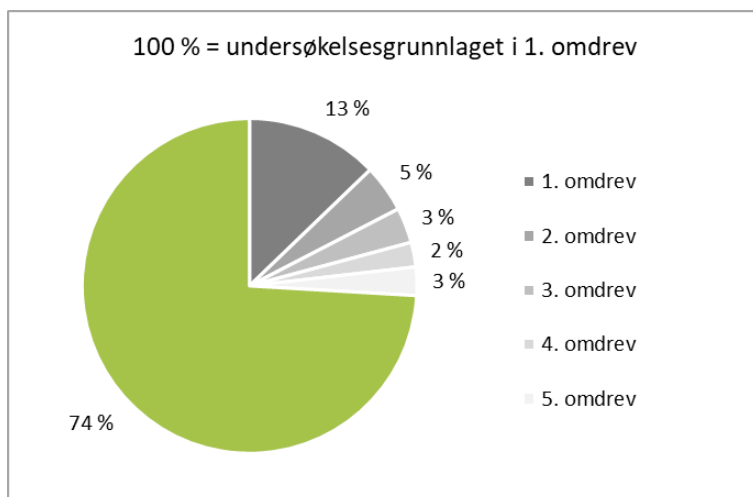
<sup>16</sup> Detaljert resultatoversikt i vedlegg 5



Figur 11: Akkumulert tap i prosent for kommunene Gjerstad, Nord-Aurdal, Fræna og Kautokeino 1. - 5. omdrev.



Figur 12: Antall undersøkt og tapt pr. omdrev for Nord-Aurdal kommune.



Figur 13: Andel tap Nord-Aurdal 1.- 5. omdrev.



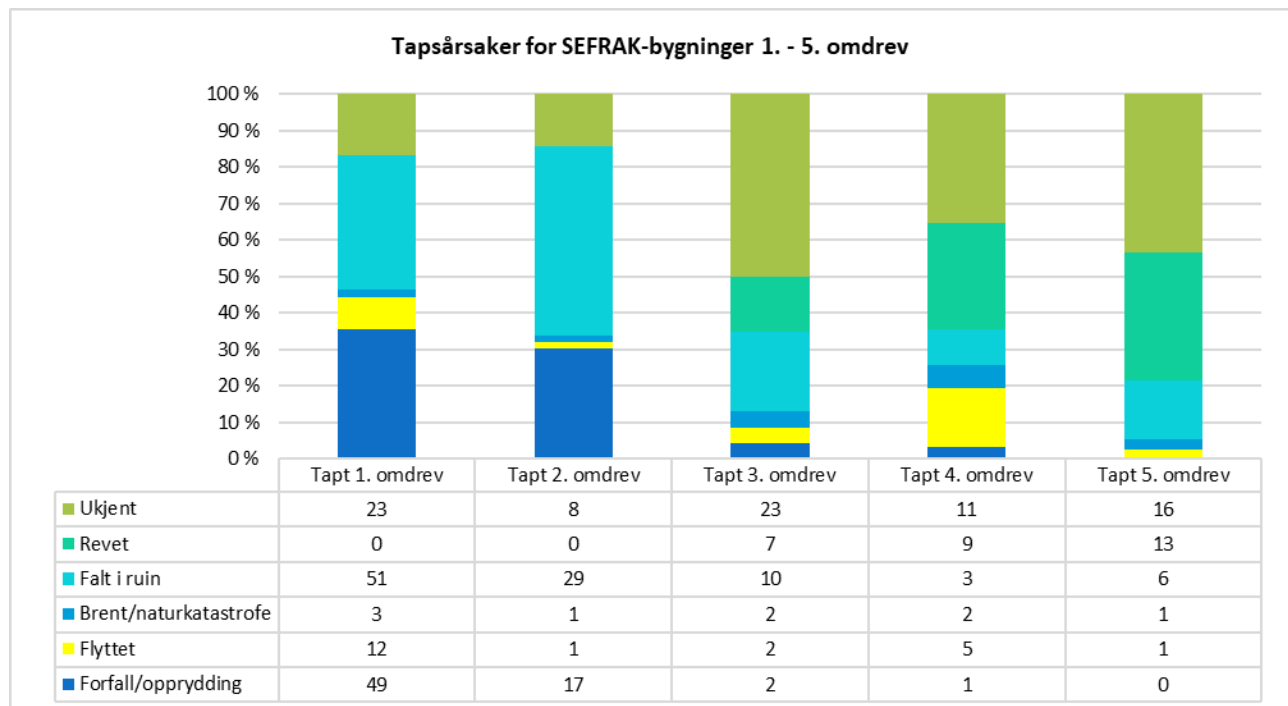
Figur 14: Skille mellom sterkt truet og tapt er en glidende overgang. Dette sauefjøsset er under tvil vurdert som sterkt truet, men det skal en stor innsats til for å berge det fra å gå tapt.  
Foto: IB/ASPLAN VIAK 2020 (5420005028).

## 4.2. Tapsårsaker

38 % av tapene i Nord-Aurdal i 5. omdrev skyldes riving eller flytting, og 3 % skyldes forfall eller brann/naturkatastrofe. Ettersom feltkontrollen er utvendig og visuell, og ikke er basert på intervju med eier, er det høy andel tap med ukjent tapsårsak (43 %).

49 % av bygningene som var tapt i 5. omdrev var registrert som truet/sterkt truet i 4. omdrev. Dette viser tydelig at forfall er en viktig årsak til tap. Tendensen er den samme som fra 3. til 4. omdrev.

54 bygninger ble registrert som sterkt truet i Nord-Aurdal i 4. omdrev. 15 % av disse var tapt i 5. omdrev (8 bygninger), mens 85 % av dem fremdeles står. 53 bygninger er registrert som sterkt truet i 5. omdrev. Bygningsforfall kan være en langsom prosess, slik at alle forfalne bygninger representerer et mulig fremtidig bygningstap, og at tapstakten kan være økende.



Figur 15: Tapsårsaker 1.- 5. omdrev.





SEFRAK-bygninger

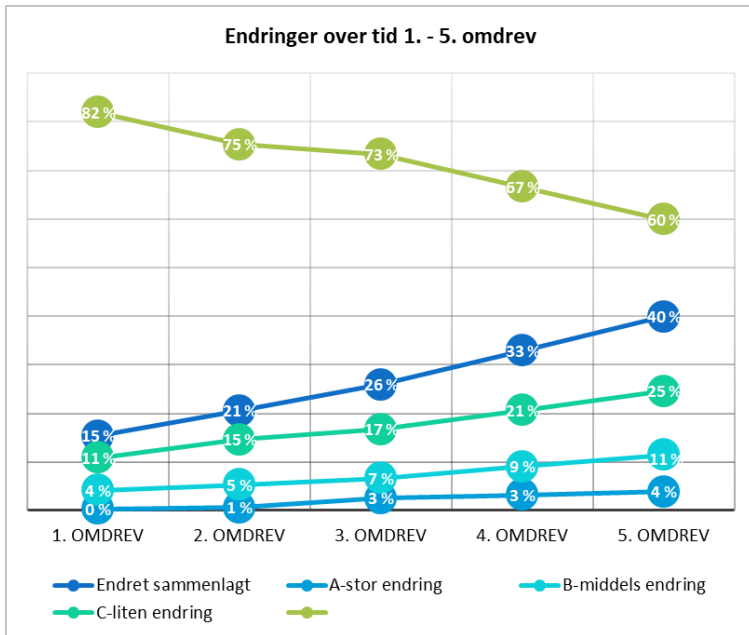
- Tapt 1. omdrev (157)
- Tapt 2. omdrev (58)
- Tapt 3. omdrev (45)
- Tapt 4. omdrev (30)
- Tapt 5. omdrev (39)



Nord - Aurdal

### 4.3. Endring ABC

Andelen endrete bygninger i Nord-Aurdal har økt gradvis fra 1. til 5. omdrev.

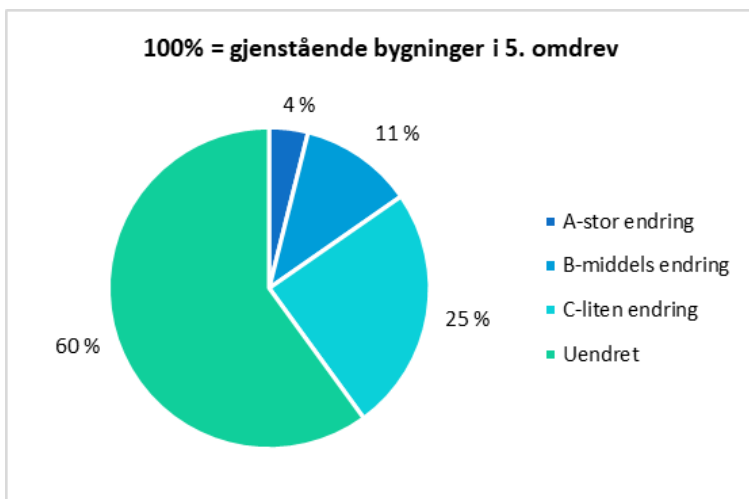


Figur 16: Endringer over tid 1. - 5. omdrev for Nord-Aurdal kommune.

4 % av 1000 gjenstående bygningene har større volumendringer (A-endring) og 11 % har mindre volumendringer (B-endring). 25 % har overflateendringer (C-endring), som er endring av bygningens karakter gjennom generelt vedlikehold, for eksempel ved utskifting av panel, takbelegg og vinduer/listverk.

Tabell 5: Endringer på 1000 gjenstående bygninger i Nord-Aurdal i 5. omdrev.

	Gjenstående antall	Endret sammenlagt		A-stor endring		B-middels endring		C-liten endring		Står/ukjent		Uendret	
		antall	andel	antall	andel	antall	andel	antall	andel	antall	andel	antall	andel
1. omdrev	1 177	181	15 %	4	0 %	49	4 %	128	11 %	32	3 %	964	82 %
2. omdrev	1 115	229	21 %	7	1 %	59	5 %	163	15 %	46	4 %	840	75 %
3. omdrev	1 069	277	26 %	27	3 %	71	7 %	179	17 %	8	1 %	784	73 %
4. omdrev	1 037	382	33 %	32	3 %	100	9 %	250	21 %	11	0 %	644	67 %
5. omdrev	1 000	399	40 %	39	4 %	114	11 %	246	25 %	2	0 %	599	60 %



Figur 17: Bygningsendringer på 1000 gjenstående bygninger i Nord-Aurdal i 5. omdrev.





*Figur 18: Flytting innenfor samme tun blir ikke registrert som tap, mens flytting til annet sted registreres som tap. Her et stabbur som er flyttet internt på tunet og satt i god stand. Utskifting av taktekking er en mindre endring (C).  
Foto: KSO/ASPLAN VIAK 2020 (5420001043).*



*Figur 19: Et eksempel på en middels volumendring (B). Etter at stølsbua ble SEFRAK-registrert har den fått et mindre tilbygg som underordner seg helheten.  
Foto: HT/ASPLAN VIAK 2020 (5420011038).*

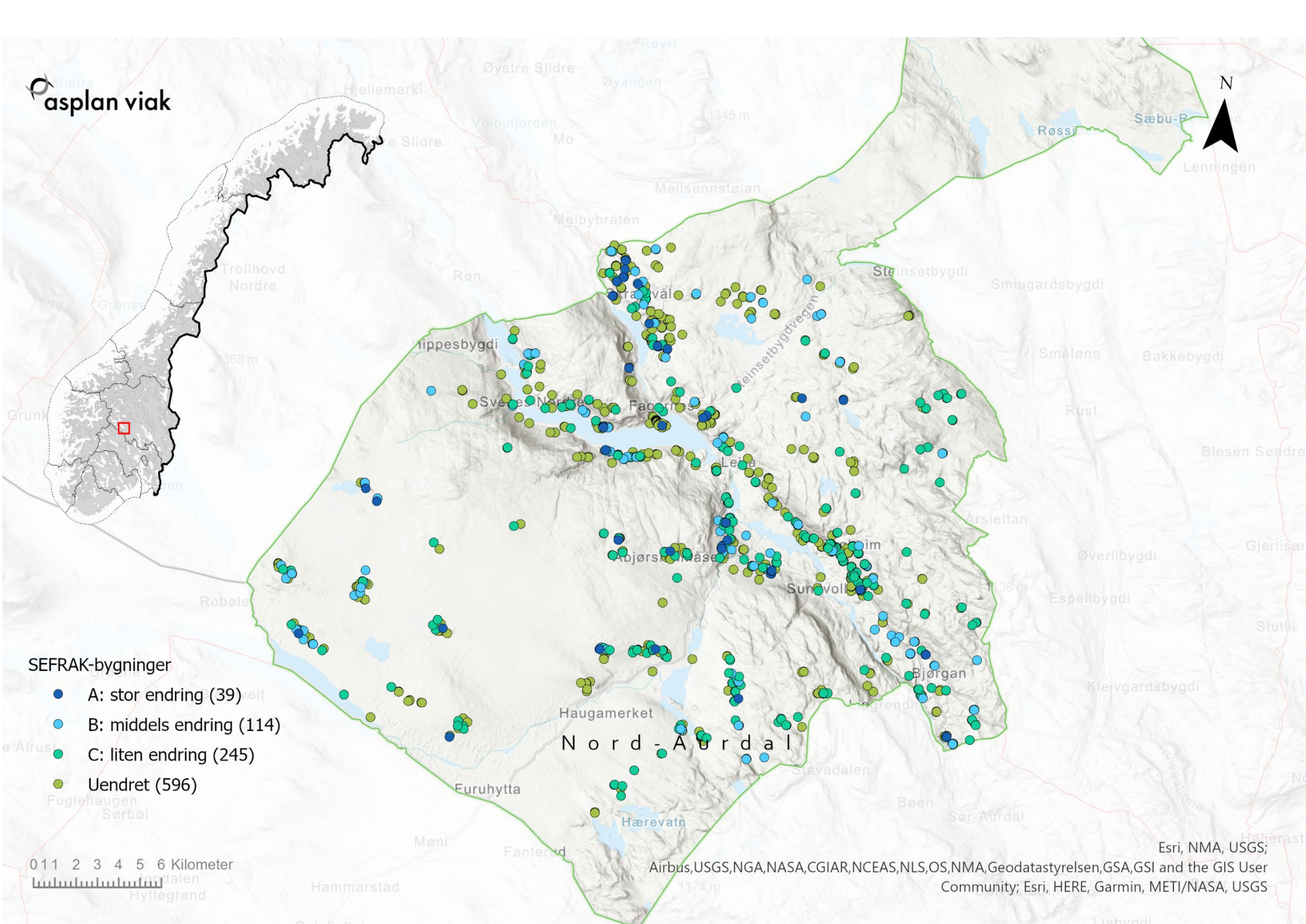


*Figur 20: Eksempel på stor endring (A). Bygningen har fått flere tilbygg etter at den ble SEFRAK-registrert i 1978.  
Foto: ASB/ASPLAN VIAK 2020 (5420023072).*





- SEFRAK-bygninger
- A: stor endring (39)
  - B: middels endring (114)
  - C: liten endring (245)
  - Uendret (596)



#### 4.4. Annen endring

I 5. omdrev er det registrert 11 tilfeller hvor deler av bygningen er revet. 2 av disse bygningene er også under forfall og er registrert som truet eller sterkt truet. Et flertall av bygningene som er delvis revet er utmarksbygninger (6 av 11).

I 10 tilfeller er det registrert at bygningen er tilbakeført til eldre uttrykk. En av disse bygningene ligger i Aurdalsbyen, som er et område hvor det i henhold til kommuneplanens arealdel skal legges særlig vekt på byggestil.

En av bygningene er registrert som dokumentert stilhistorisk tilbakeført i 5. omdrev. Ettersom feltkontrollen ikke er basert på intervju med eier, vil man kun unntaksvis fange opp slik dokumentasjon.

Tabell 6: Andre endringer fordelt på bygningskategorier i Nord-Aurdal 5. omdrev.

ANNEN ENDRING 5. OMDREV	Bolighus, våningshus	Driftsbygninger i tunet	Hus i utmark, seter	Mindre uthus i/nær tunet	Totalsum
Deler av hus revet	0	0	6	5	11
Tilbakeført til eldre uttrykk	4	1	5	0	10
Dokumentert stilhistorisk tilbakeført	0	0	0	1	1

#### 4.5. Tilstand

Av 1000 gjenstående bygninger i Nord-Aurdal er 5 % i svært dårlig teknisk tilstand (sterkt truet). 14 % er i dårlig teknisk tilstand (truet) og bærer preg av manglende vedlikehold over lengre tid. Andelen truede bygninger har falt gjennom 4. og 5. omdrev, mens andelen sterkt truet er stabil (se Tabell 7). De øvrige 80 % er i normalt god tilstand.

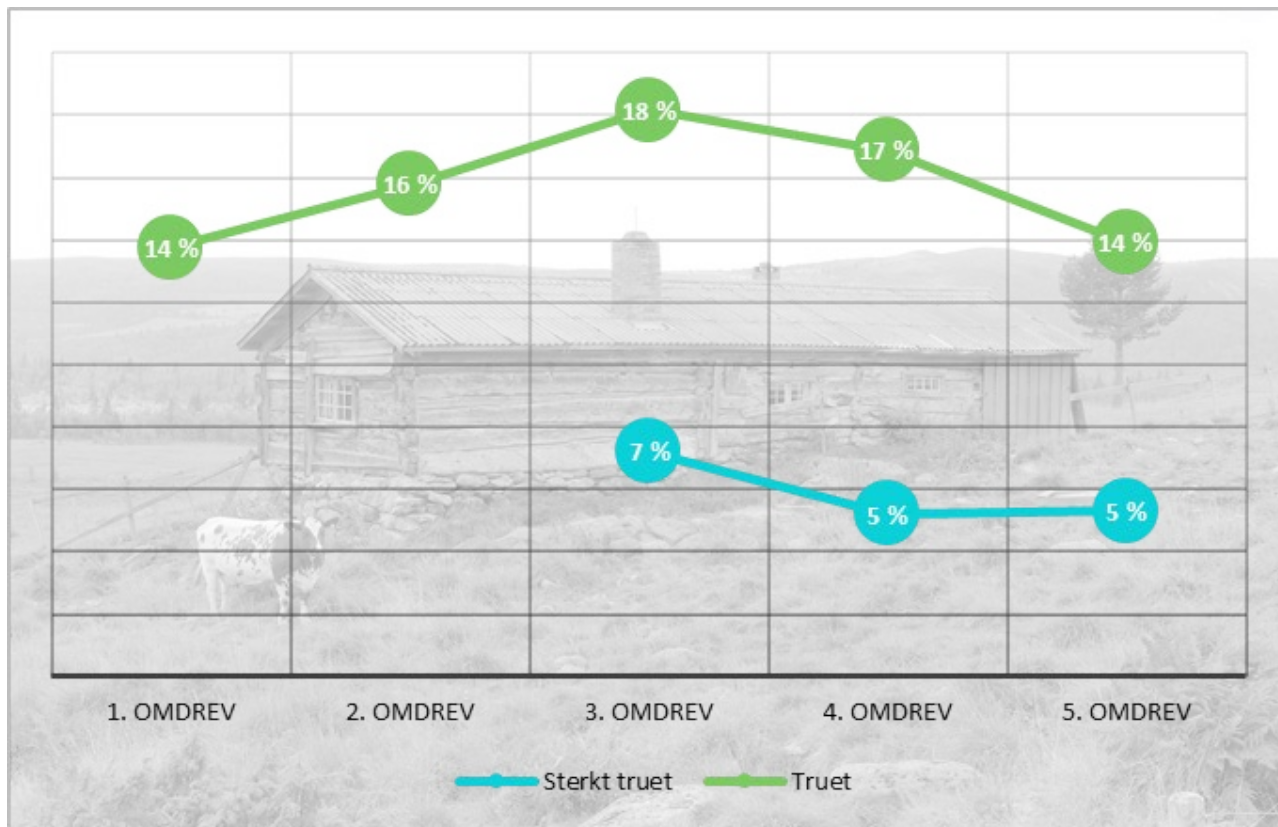
Tabell 7: Bygningsteknisk tilstand for gjenstående bygninger i Nord-Aurdal 2.- 5. omdrev.

	Gjenstående	Sterkt truet		Truet		Intakt		Ukjent	
	antall	antall	andel	antall	andel	antall	andel	antall	andel
1. omdrev	1 177	0	0 %	162	14 %	1 015	86 %	0	0 %
2. omdrev	1 115	0	0 %	176	16 %	939	84 %	0	0 %
3. omdrev	1 069	77	7 %	194	18 %	798	75 %	0	0 %
4. omdrev	1 037	54	5 %	175	17 %	808	78 %	0	0 %
5. omdrev	1 000	53	5 %	139	14 %	804	80 %	4	0 %

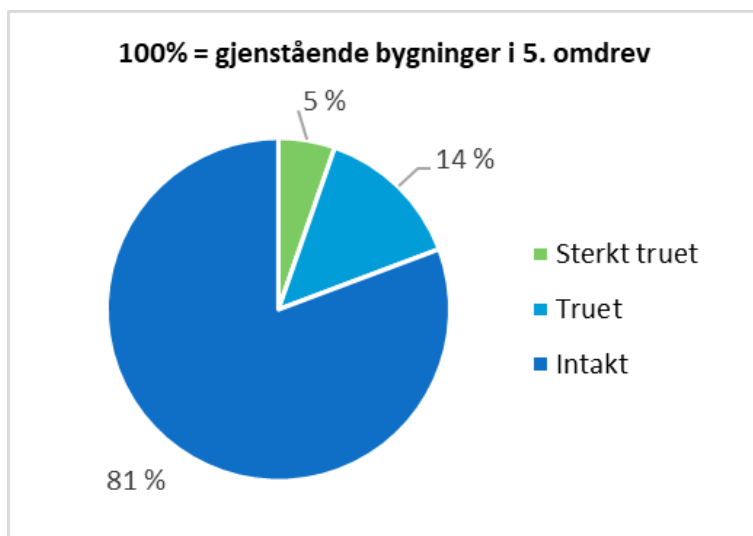


Figur 21: "Liten tue kan velte stort lass". Bygningens tilstand er vurdert som truet, men kan fort endre status... Foto: KSO/ASPLAN VIAK 2020 (5420001024).





Figur 22: Andel sterkt truet/truet i Nord-Aurdal 1.-5. omdrev.



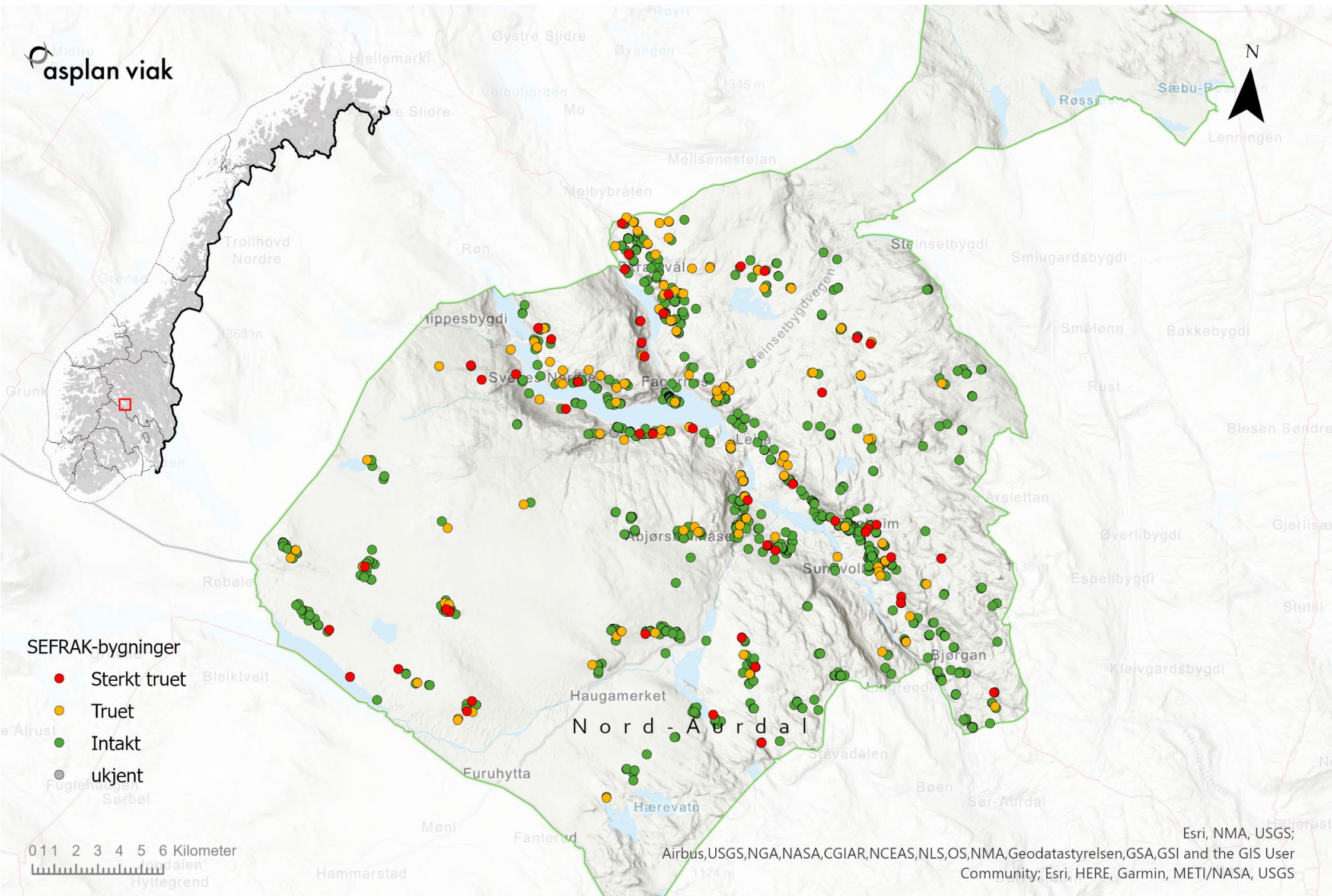
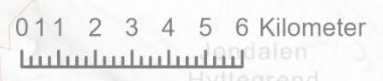
Figur 23: Bygningsteknisk tilstand for 1000 gjenstående bygninger i Nord-Aurdal i 5. omdrev.





SEFRAK-bygninger

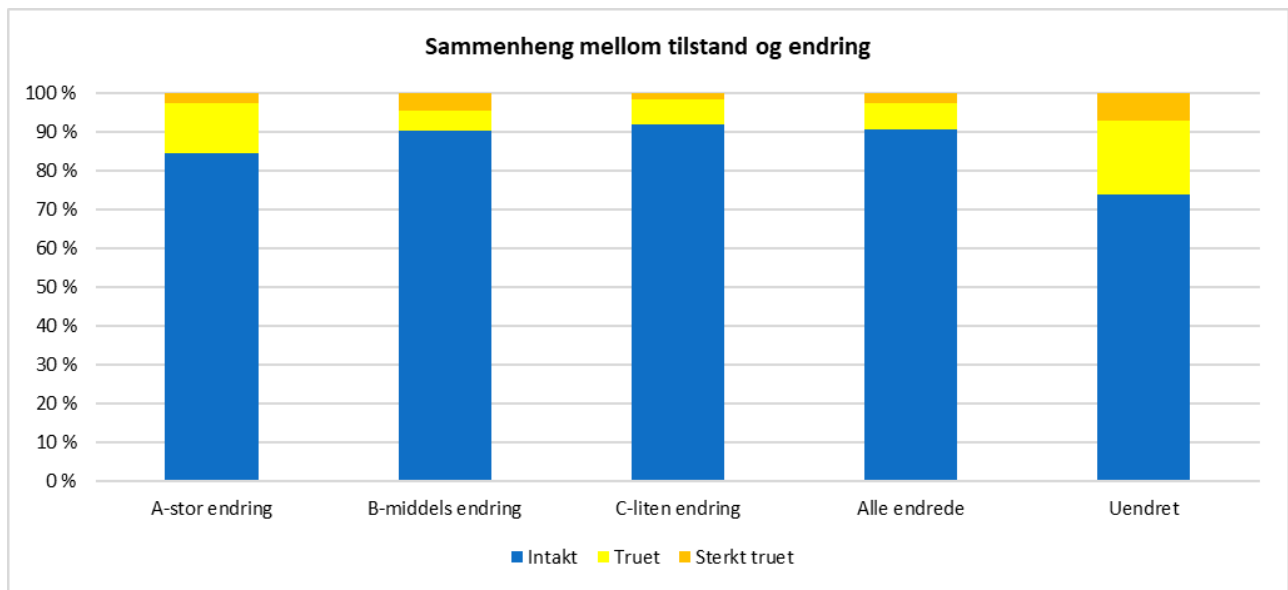
- Sterkt truet
- Truet
- Intakt
- ukjent



#### 4.6. Sammenheng mellom tilstand og endring

Kontrollregistreringen i 2020 for Nord-Aurdal viser at endrete bygninger fortsatt er gjennomsnittlig bedre vedlikeholdt enn uendrete. Dette har riktignok forverret seg noe fra 4. til 5. omdrev for endrede bygg: 8 % av endrede bygg i 4. omdrev mot 9 % i 5. omdrev er truet/sterkt truet. For uendrete bygge er det en bedring ved at 33 % var truet/sterkt truet i 4. omdrev, mens det i 5. omdrev var redusert til 26 %. Tilstanden er best for bygninger som kun har C-enderinger, dvs. overflateendringer, som tilsvarer mye av det vanlige vedlikeholdet, som fornying av vinduer, panel og tak (8 % truet/sterkt truet).

Dette viser at bygninger som er i bruk ofte endres/oppgraderes i forbindelse med vedlikehold, eller bygges om for å tilpasses nye behov og ønsker. Forlatte bygninger blir påført færre endringer, men forfaller i raskere tempo. Samme tendens er påvist i samlet resultat for de 18 undersøkte kommunene i tidsrommet 2000-2014.<sup>17</sup>



Figur 24: Sammenheng mellom tilstand og endring 5. omdrev i Nord-Aurdal.

Tabell 8: Andel sterkt truede/truede bygninger fordelt på grad av endring i Nord-Aurdal 5. omdrev.

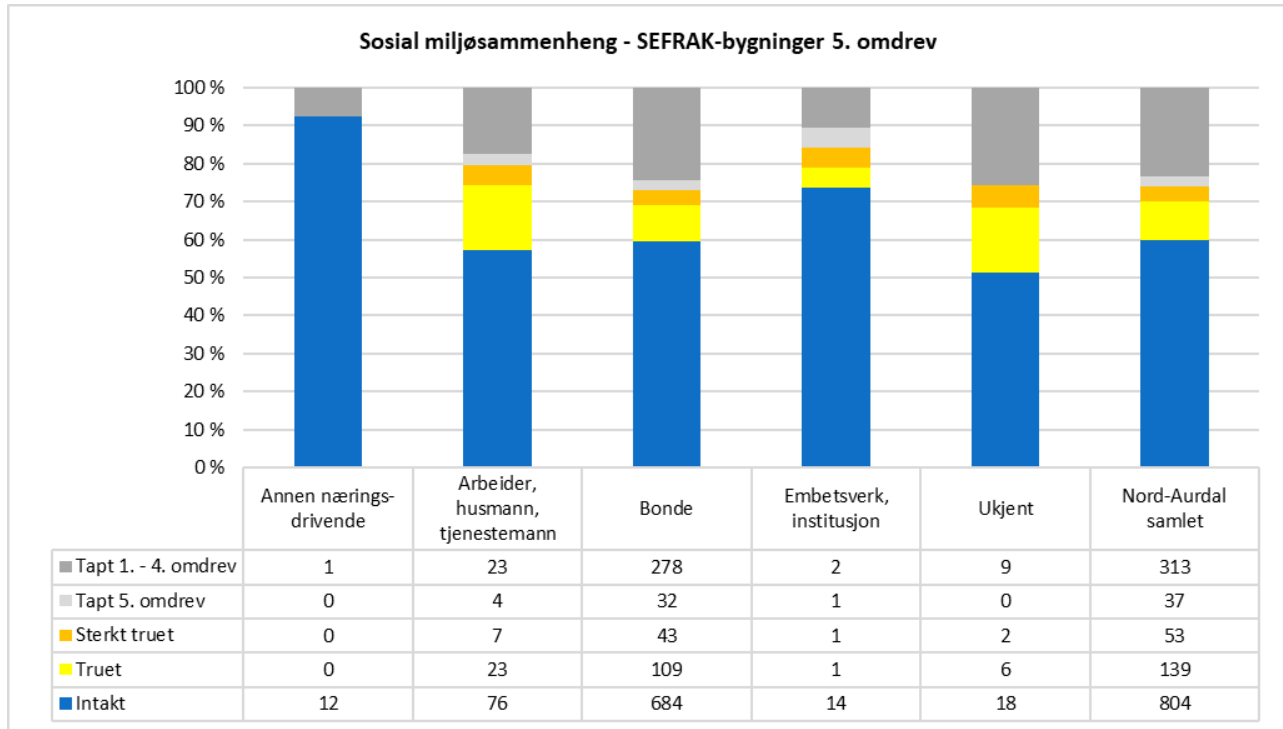
TILSTAND	A-stor endring		B-middels endring		C-liten endring		Alle endrede		Uendret	
	antall	andel	antall	andel	antall	andel	antall	andel	antall	andel
Sterkt truet	1	3 %	5	4 %	4	2 %	10	3 %	43	7 %
Truet	5	13 %	6	5 %	16	7 %	27	7 %	112	19 %
Delsum truet/sterkt truet	6	15 %	11	10 %	20	8 %	37	9 %	155	26 %
Intakt	33	85 %	103	90 %	226	92 %	362	91 %	440	74 %
Sum	39	100 %	114	100 %	246	100 %	399	100 %	595	100 %

<sup>17</sup> Dammann, Åse, 2015: Gamle hus da og nå. Status for SEFRAK-registrerte bygninger i 18 kommuner. Sammendragsrapport for Riksantikvarens miljøovervåkingsprogram 2000-2014. NIKU Rapport 82, s 20

#### 4.7. Samfunnssektor og sosial miljøsammenheng

93 % av bygningsmassen i Nord-Aurdal er knyttet til landbruket. I forhold til 1. omdrev har husmannsplassene i 5. omdrev en lavere akkumulert tapsandel enn bondens bygninger (20 % mot 27 %), men høyere andel forfall på gjenstående bygninger (28 % mot 18%). Dette kan tyde på økt tapstakt for husmannsplassene i årene fremover.

Antallet bygninger fordelt på de øvrige kategoriene for sosial miljøsammenheng og samfunnssektor er så lavt at det er vanskelig å peke på tendenser på grunnlag av resultatene.

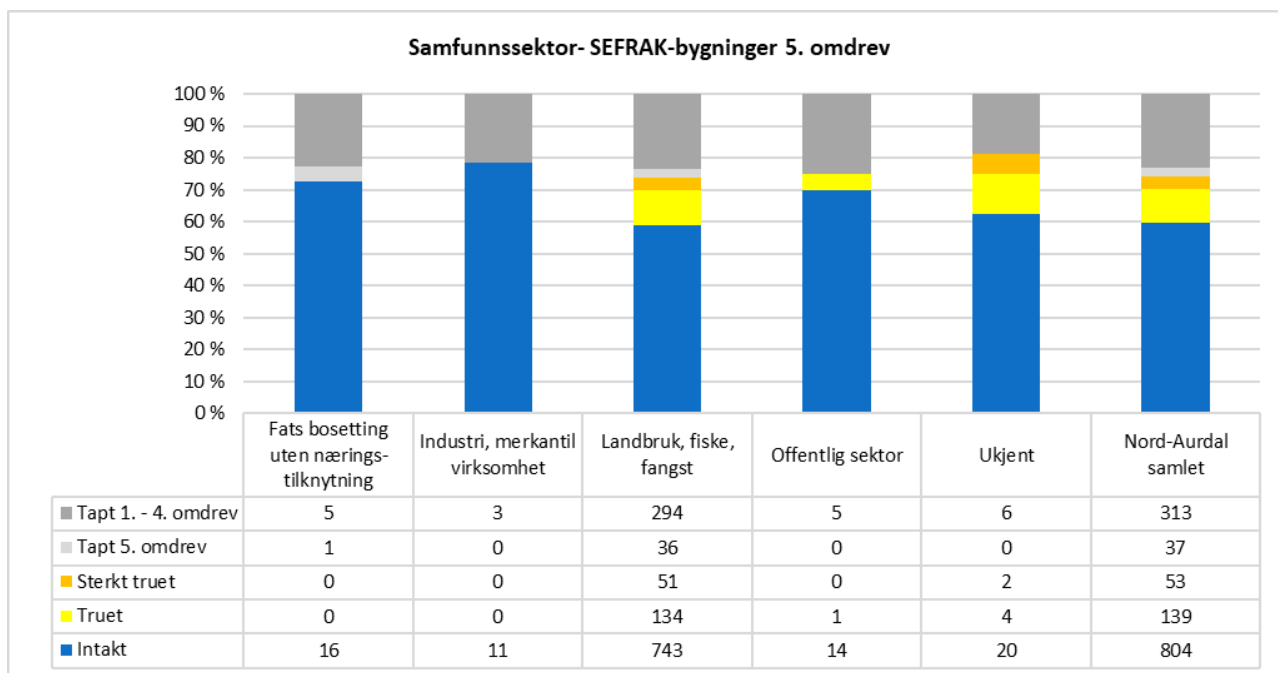


Figur 25: Tap og tilstand for de registrerte bygningene fordelt på sosial miljøsammenheng i Nord-Aurdal i 5. omdrev.



Figur 26: Andelen sterkt truet/truet er høyere for bygninger tilknyttet sosial miljøsammenheng arbeider/husmann/tjenestemann, enn for bonde. Dette kan tyde på økt tapstakt for husmannsplassene i årene fremover. Her et eksempel på en liten stue-bygning som har gått tapt siden 4. omdrev.  
Foto: R. Meyer/NIKU 2015 (5420002080).





Figur 27: Tap og tilstand for de registrerte bygningene fordelt på samfunnssektor i Nord-Aurdal i 5. omdrev.



Figur 28: 93 % av bygningsmassen i Nord-Aurdal er knyttet til landbruket. Her utsyn over Vestringsbygdi. Foto: HT/ASPLAN VIAK 2020.





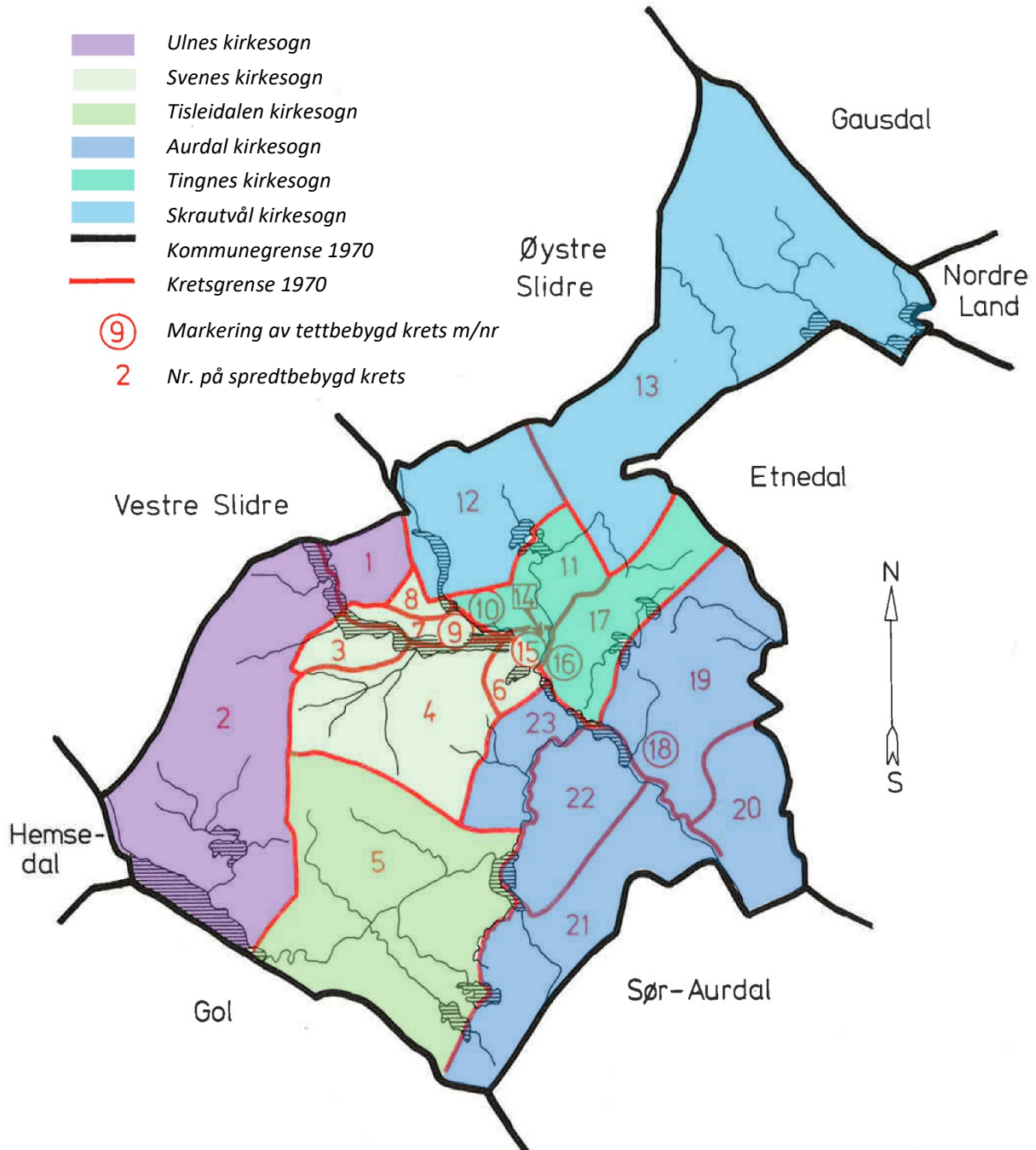
Figur 29: Stølsvidda ligger i kommunene Nord-Aurdal og Vestre Slidre, og er utpekt som et kulturlandskap av nasjonal interesse (KULA). Stølsbygningene er et viktig innslag i dette landskapet. Mange løer, fjøs og staller har gått ut av bruk og er dessverre utsatt for forfall. Foto: HT/ASPLAN VIAK 2020 (5420002007).



Figur 30: Selene på stølene har blitt tatt i bruk som fritidsboliger etter at seterdriften ble lagt ned. Selene er derfor gjennomsnittlig i bedre stand enn de øvrige utmarksbygningene. Her stølen Slettan. Foto: HT/ASPLAN VIAK 2020.

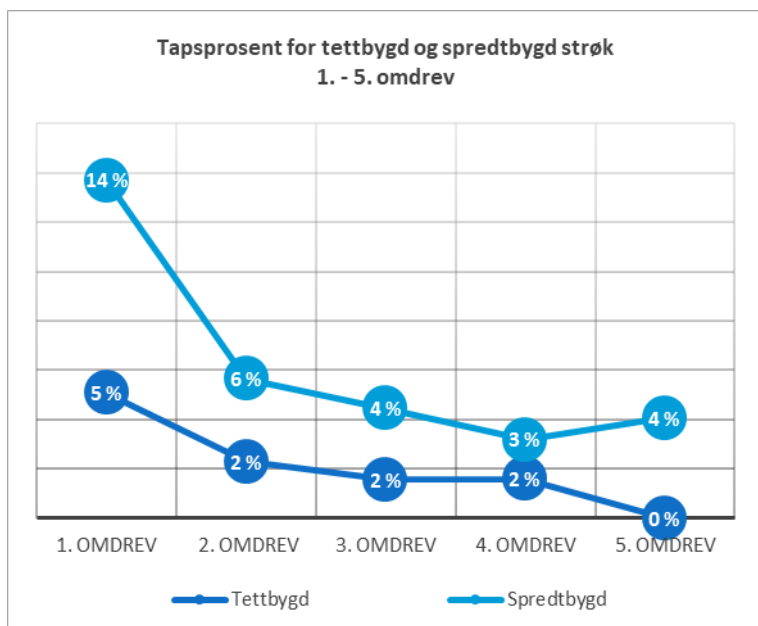
#### 4.8. Geografiske variasjoner

I Nord-Aurdal kommune ligger 88 % av de registrerte bygningene i spredtbygde områder. Spredtbygde områder har hatt den høyeste tapsprosenten i alle omdrev.



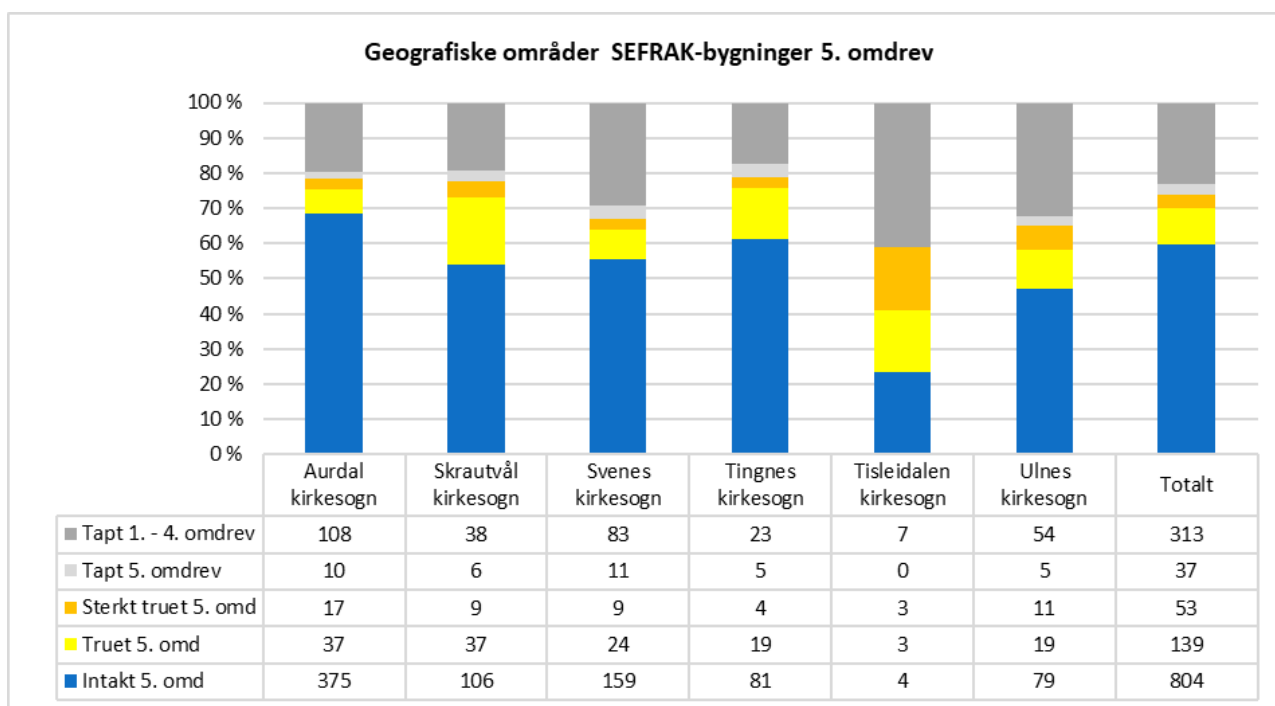
Figur 31: Kretsgrensene for folketellingen i 1970 ble benyttet under SEFRAK-registreringen i Nord-Aurdal på 1980-tallet. Dagens grunnkretser avviker fra dette. De ulike kirkesogn markert med farger. Kilde: SSB, Folke- og bolig telling 1970 Nord-Aurdal.





Figur 32: Utviklingen av tap for spredtbygd og tettbygde områder. Nord-Aurdal 1. - 5. omdrev.

Aurdal kirkesogn faller best ut, med lavt akkumulert tap (21 %) og lavest andel truet/sterkt truet (12 %).



Figur 33: Tap og tilstand fordelt på geografiske områder.

#### 4.9. Bygningstyper

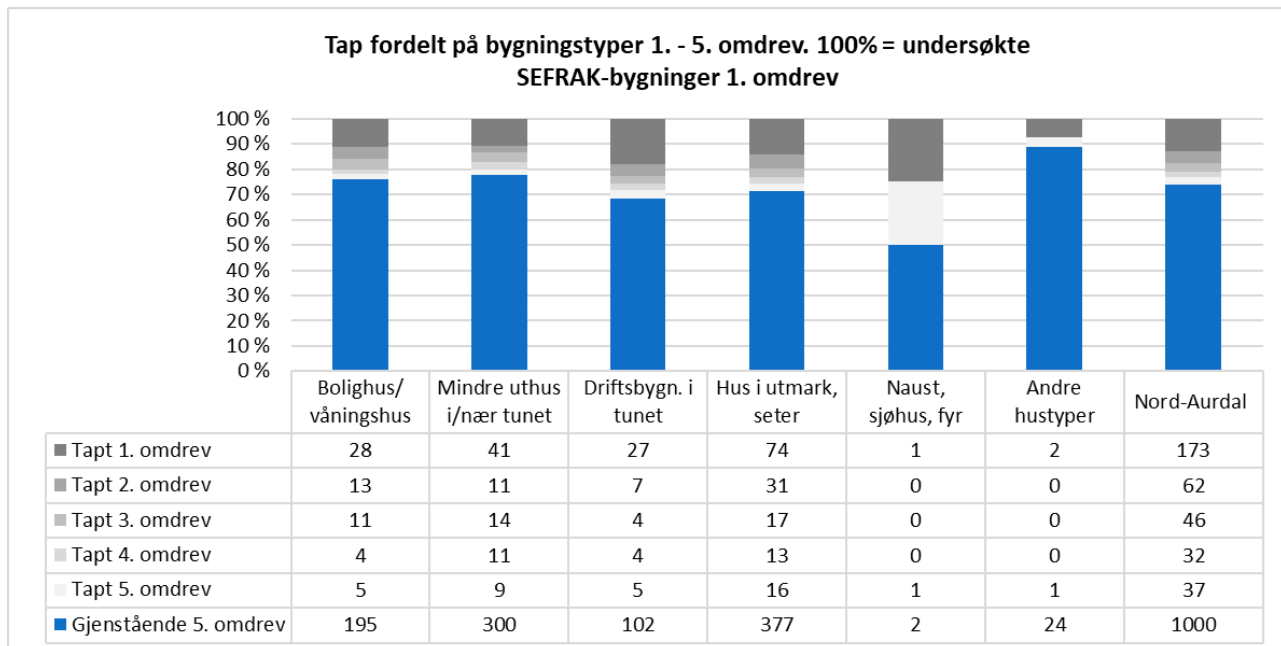
De undersøkte bygningene i Nord-Aurdal er analysert i seks hovedkategorier:

- Bolighus/våningshus
- Driftsbygninger i tunet
- Hus i utmark/seter
- Mindre uthus i/nær tunet
- Naust/sjøhus/fyr
- Andre hustyper

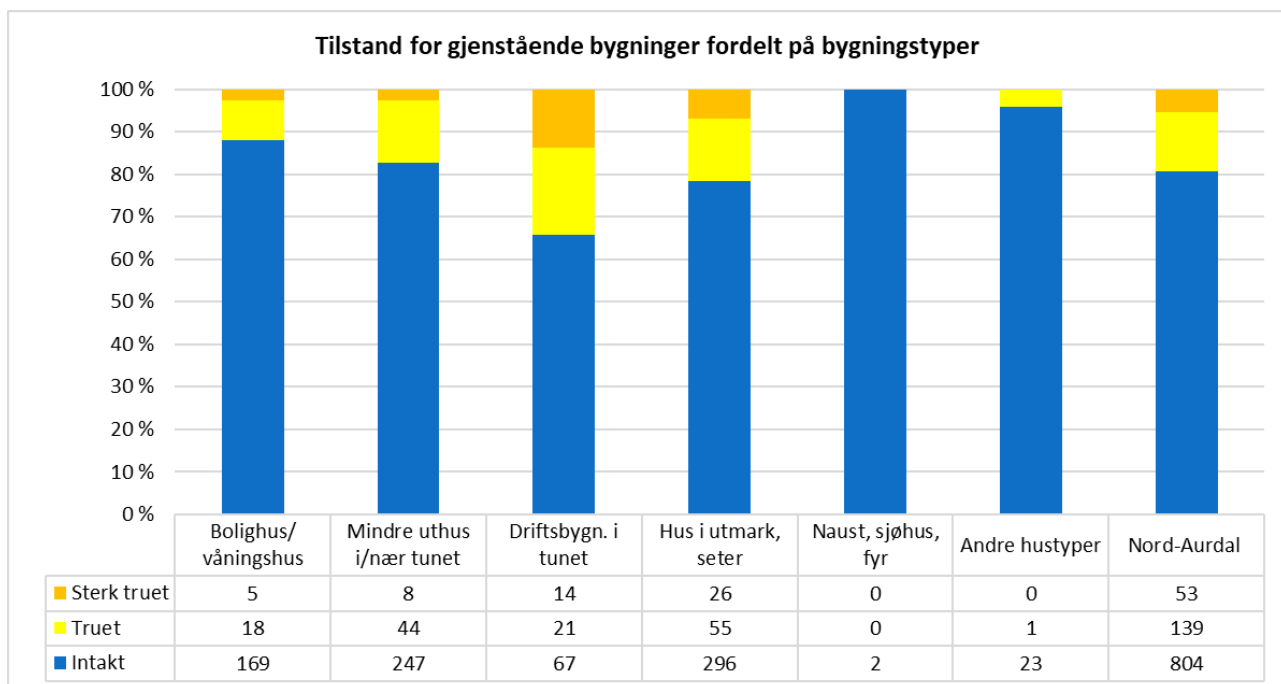


Hovedkategoriene består av flere bygningstyper.<sup>18</sup>

Bygningskategoriene naust/sjøhus/fyr og andre hustyper er representert med så lavt antall bygninger at det er vanskelig å peke på tendenser på grunnlag av resultatene.

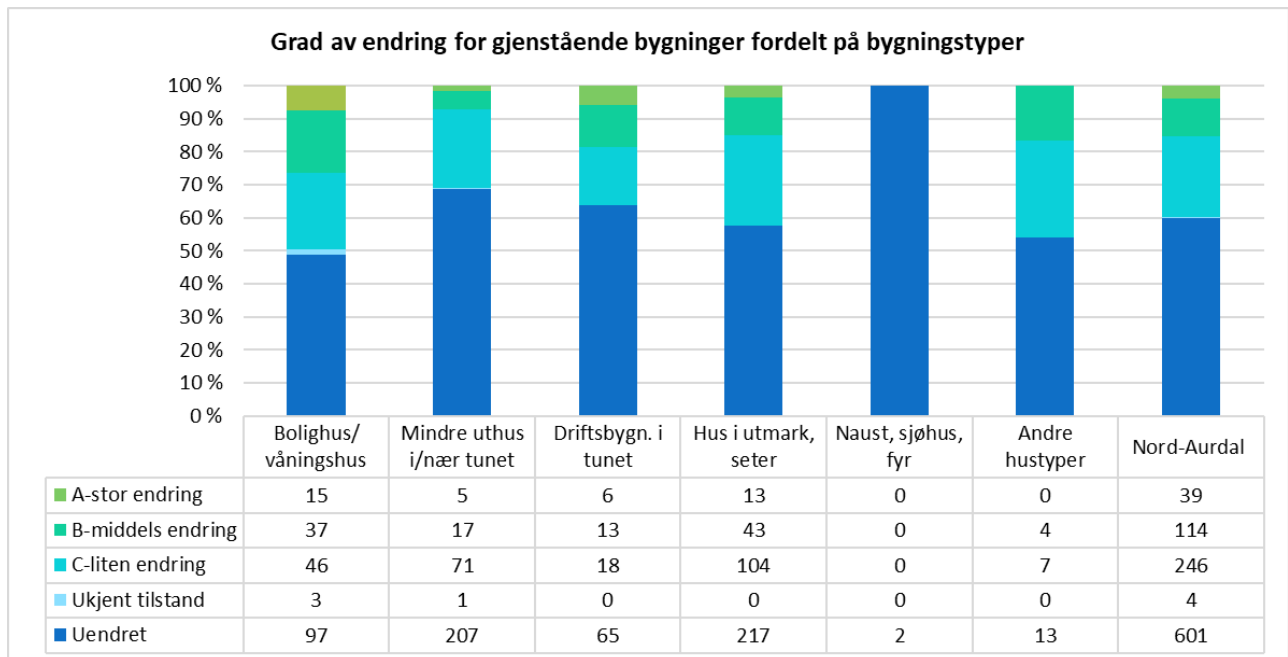


Figur 34: Tapsutvikling 1. – 5. omdrev for 1350 bygninger som ble undersøkt i 1. omdrev. Tapene er fordelt på de ulike bygningstypene.



<sup>18</sup> Detaljert resultatoversikt for alle bygningstyper i vedlegg 5

Figur 35: Bygningsteknisk tilstand fordelt på 1000 gjenstående bygninger. Nord-Aurdal 5. omdrev.



Figur 36: Bygningsendringer fordelt på 1000 gjenstående bygninger. Nord-Aurdal 5. omdrev.

Tabell 9: Tapsandel for ulike bygningstyper i 1. - 5. omdrev i Nord-Aurdal kommune.

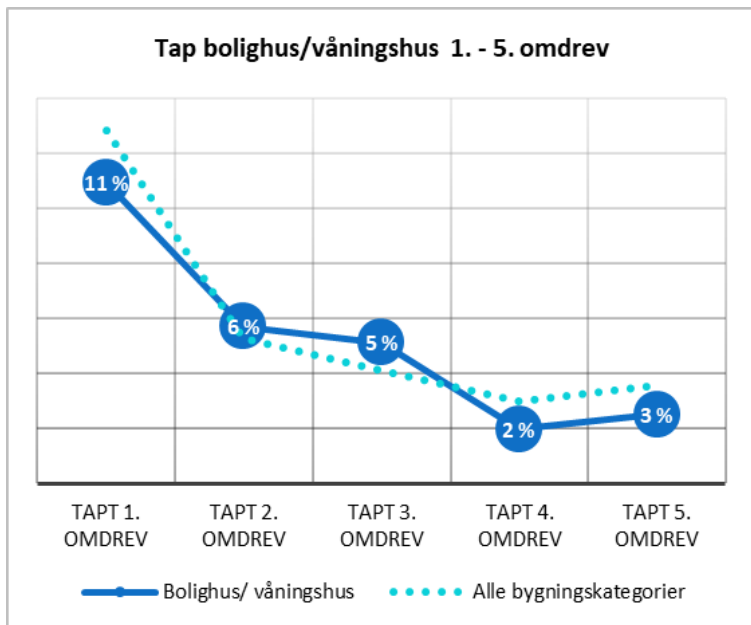
	Bolighus/ våningshus	Mindre uthus i/nær tunet	Driftsbyggn. i tunet	Hus i utmark, seter	Naust, sjøhus, fyr	Andre hustyper	Alle bygningstyper
Tapt 1. omdrev	11 %	11 %	18 %	14 %	25 %	7 %	13 %
Tapt 2. omdrev	6 %	3 %	6 %	7 %	0 %	0 %	5 %
Tapt 3. omdrev	5 %	4 %	3 %	4 %	0 %	0 %	4 %
Tapt 4. omdrev	2 %	3 %	4 %	3 %	0 %	0 %	3 %
Tapt 5. omdrev	3 %	3 %	5 %	4 %	33 %	4 %	4 %
Akkumulert tap 1. - 5- omdrev	24 %	22 %	32 %	29 %	50 %	11 %	26 %

#### 4.9.1. Bolighus/våningshus

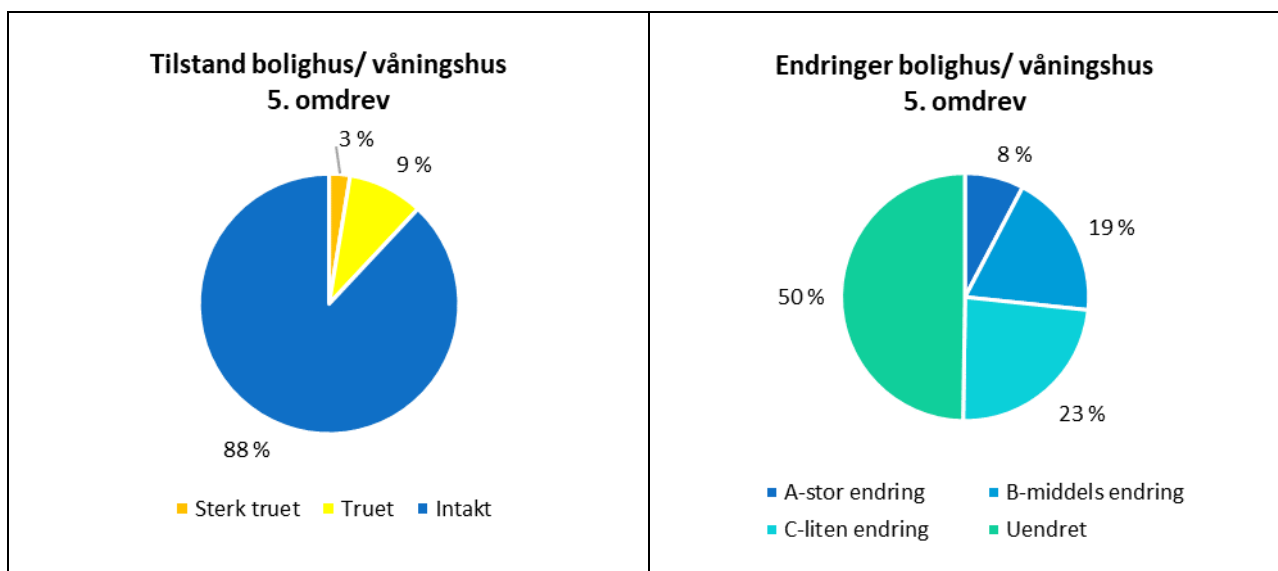
Det er bevart 195 *bolighus/våningshus* i Nord-Aurdal. Disse utgjør 20 % av de gjenstående, registrerte bygningene i kommunen.

Andelen tapte bolighus/våningshus er økt litt siden forrige omdrev (*ref. Tabell 9*), men er fortsatt lavere enn gjennomsnittstapet i Nord-Aurdal i 5. omdrev (3 % mot 4 % totalt). Det samme gjelder akkumulert tap 1. – 5. omdrev (24 % mot 26 %).

Også andelen sterkt truede og truede er lavere enn gjennomsnittet i kommunen (henholdsvis 3 % og 5 % mot 9 % og 14 %). Denne bygningsgruppen har imidlertid høyest andel endrete bygninger (50 % mot 40 % i gjennomsnitt).



Figur 37: Tap av 200 undersøkte bolighus/våningshus. Nord-Aurdal 1. - 5. omdrev.



Figur 38: Tilstand og endring av 195 gjenstående bolighus/våningshus. Nord-Aurdal 5. omdrev.



Figur 39: Frydenlund skyssstasjon i Aurdalsbyen er et godt eksempel på en uendret, godt vedlikeholdt bygning med høy kulturhistorisk verneverdi. Foto: KSO/ASPLAN VIAK 2020 (5420018044).



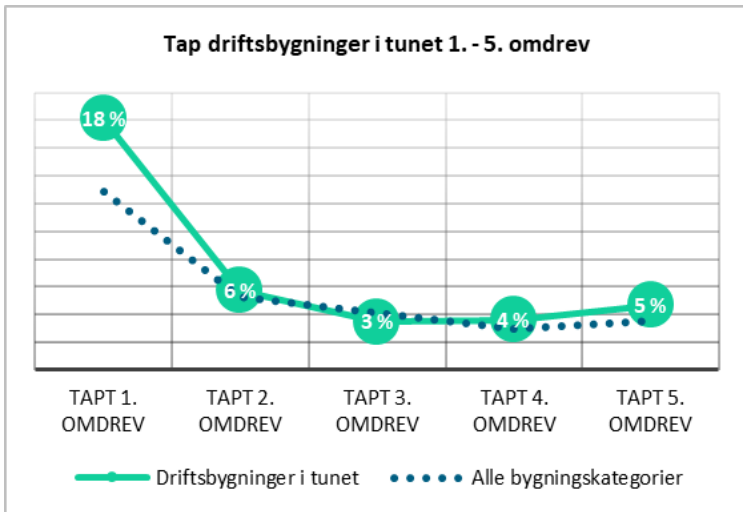
#### 4.9.2. Driftsbygninger i tunet

Det er bevart 102 store *driftsbygninger* i Nord-Aurdal. Disse utgjør 10 % av de gjenstående SEFRAK-bygningene i kommunen.

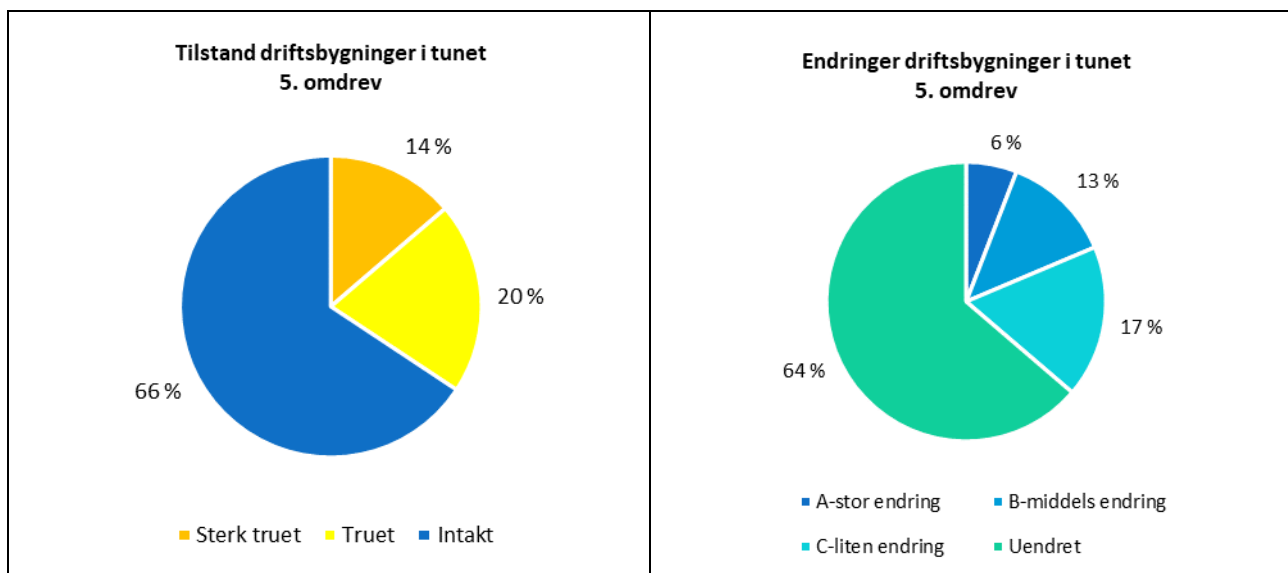
De store driftsbygningene har høyest *tapsandel* av bygningskategoriene (5 %) i 5. omdrev, en økning på 1 % siden forrige omdrev. De har også høyeste akkumulerte tapsandel i 1. – 5. omdrev (32 % mot 26 % i gjennomsnitt).

Andel *truet/sterkt truet* er også høyest (34 % mot gjennomsnittlig 19 %). Det positive er at denne andelen har gått ned fra 41 % i forrige omdrev.

En mindre andel av de store driftsbygningene er *endret* enn gjennomsnittet i kommunen (36 % mot 40 %).



Figur 40: Utviklingen av tap for driftsbygninger i tunet 1. - 5. omdrev i Nord-Aurdal.



Figur 41: Tilstand og endringer for 102 gjenstående driftsbygninger i tunet. Nord-Aurdal 5. omdrev.



Figur 42: De store driftsbygningene har høyest tapsandel av bygningskategoriene (5 %) i 5. omdrev, en økning på 1 % siden forrige omdrev. De har også høyeste akkumulerte tapsandel i 1. – 5. omdrev (32 % mot 26 % i gjennomsnitt).  
Foto: ASB/ASPLAN VIAK 2020 (5420021009).

#### 4.9.3. Mindre uthus i og nær tunet

Det er bevart 300 mindre uthus i Nord-Aurdal. Disse utgjør 30 % av de 1000 gjenstående SEFRAK-bygningene i kommunen.

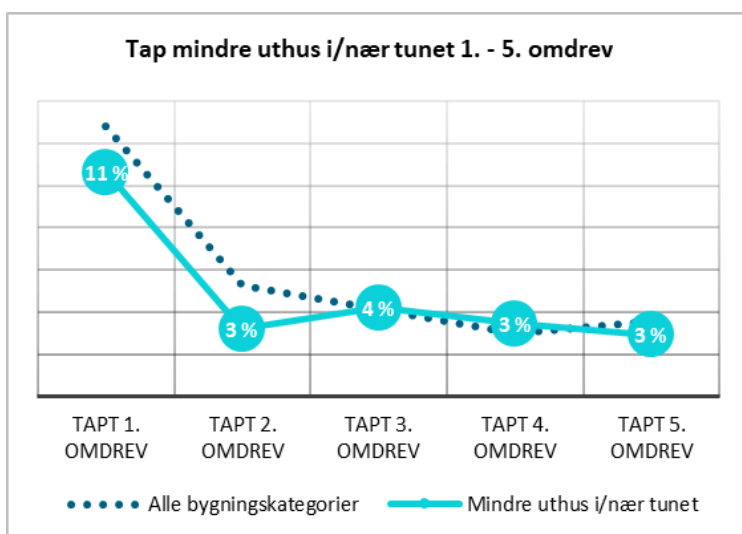
De mindre uthusene har en litt lavere tapsandel enn gjennomsnittet for kommunen (3 % mot 4 %), dvs. samme tapsandel som bolighus/våningshus.

Andelen sterkt truede/truede ligger litt under gjennomsnittet (17 % mot 19 %), men samtidig høyere enn for bolighus/våningshus.

Andelen endrede ligger klart under gjennomsnittet for kommunen (31 % mot 40 %).

Tabell 10: Oversikt tap og tilstand fordelt på ulike typer mindre uthus i og nær tunet i Nord-Aurdal.

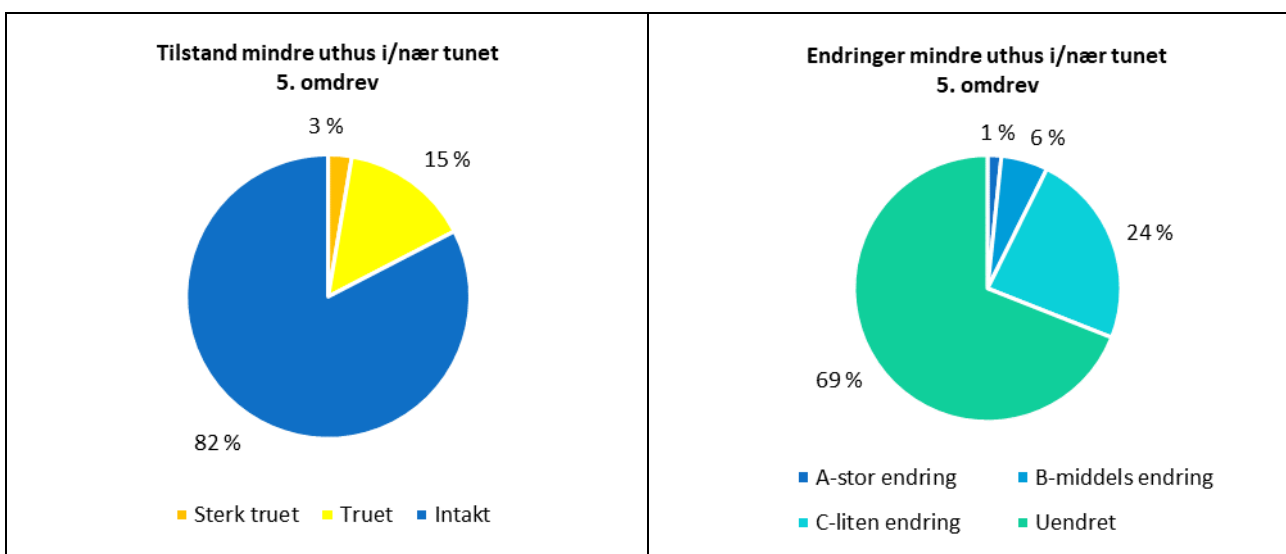
TAP	Andre mindre uthus	Sidebygning	Smie	Stabbur, loft	Totalt
Undersøkt 1. omdrev	51	67	18	250	386
Akkumulert tap 1. - 3. omd.	10	22	6	39	77
Undersøkt 5. omdrev	41	45	12	211	309
Tapt 5. omdrev	2	3	1	3	9
TILSTAND					
Truet 5. omdrev	4	6	2	32	44
Sterkt truet 5. omdrev	1	3	2	2	8



Figur 43: Utviklingen i tap av mindre uthus i/nær tunet. Nord-Aurdal 1. - 5. omdrev.



Figur 44: 21 % av sidebygningene (her et bryggerhus) er truet, mens 7 % tapt i 5. omdrev. Dette er høyere enn gjennomsnittet for de undersøkte bygningene i kommunen. Foto: ASB/ASPLAN VIAK 2020 (5420004088).



Figur 45: Tilstand og endring for 300 gjenstående mindre uthus i og nær tunet. Nord-Aurdal 5. omdrev.

#### 4.10. Utmarksbygninger

Det er bevart 377 utmarksbygninger i Nord-Aurdal. Disse utgjør 38 % av de gjenstående bygningene i kommunen.

Utmarksbygningene har samme tapsandel som gjennomsnittet for kommunen (4 %), en økning på 1 % siden forrige omdrev.

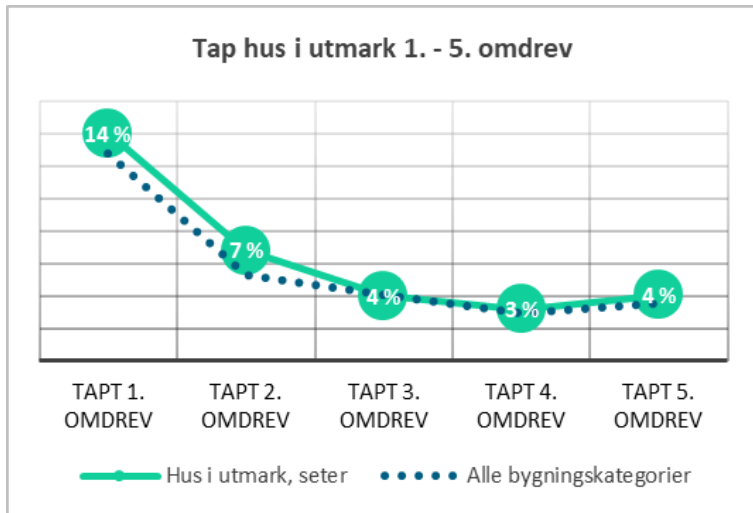
Andelen sterkt truede/truede ligger litt over gjennomsnittet (21 % mot 19 %),

*Seterbuene/selene* har gjennomsnittlig bedre bygningsteknisk tilstand enn uthusene på stølene. Sammen med *andre hus på setra* (for eksempel stall, skåle, bu) har de høyest andel av endrede bygg. *Seterfjøs, seterløer* og *utløe/sommerfjøs* er de bygningstypene som er utsatt for størst forfall (ref. Tabell 11).

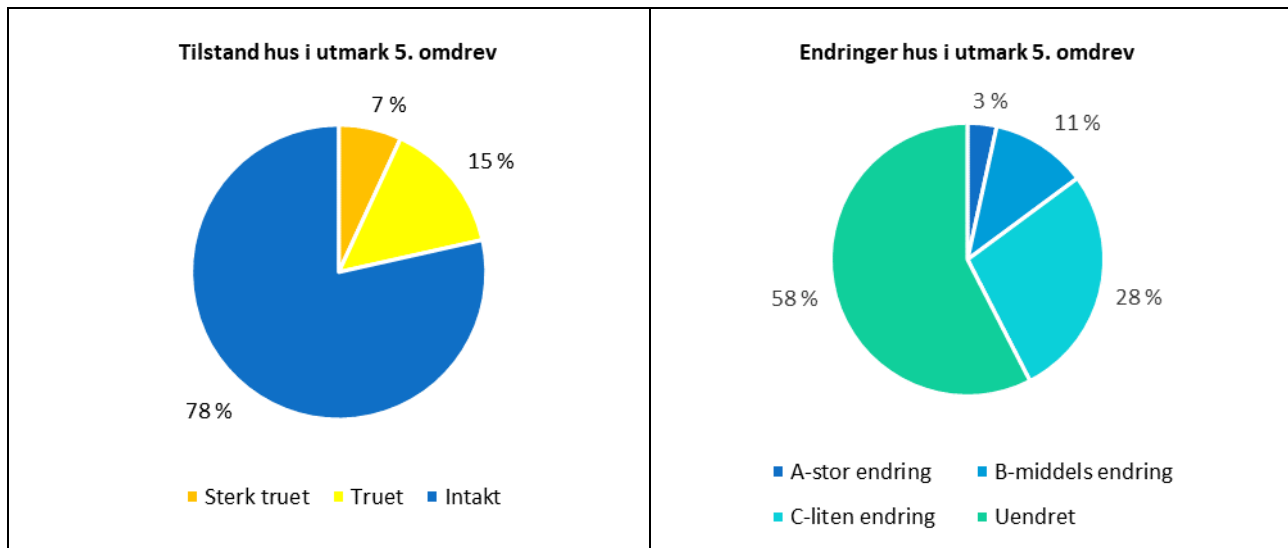
*Utløene/sommerfjøs* har også den største tapsprosenten. Kjentetegnet for denne bygningstypen er at den ligger utenfor tunet, har gått ut av bruk og i liten grad er tatt i bruk til nye formål.

Tabell 11: Oversikt tap, endringer og tilstand fordelt på 377 gjenstående ulike typer hus i utmark i Nord-Aurdal.

TAP	Andre hus i utmark	Andre hus på setra	Koie	Kvern, sag	Seterbu/sel	Seterfjøs	Seterløe	Utøe, sommerfjøs	Totalt
Undersøkt 1. omdrev	1	31	2	4	204	141	109	36	528
Tapt 1. omdrev	0	1	0	0	25	16	27	5	74
Tapt 5. omdrev	0	0	0	0	7	5	1	3	16
Gjenstående 5. omdrev	1	25	2	2	164	115	60	24	393
<b>ENDRING</b>									
Endret (A,B,C)	0	14	2	1	84	43	13	2	159
<b>TILSTAND</b>									
Truet/sterkt truet	0	4	0	0	14	25	27	11	81



Figur 46: Utviklingen i tap av hus i utmark/seter. Nord-Aurdal 1. - 5. omdrev.



Figur 47: Tilstand og endring for 377 gjenstående bygninger i utmark/seter. Nord-Aurdal 5. omdrev.



## 5. KOMMUNALT VERNEVERDIGE OG STATLIG LISTEFØRTE BYGNINGER OG KIRKER

### Nye objekter lagt til i 4. og 5. omdrev

I tillegg til de opprinnelig SEFRAC-registrerte kulturminnene er overvåkingsprogrammet utvidet til å omfatte enkelte nye typer objekter i 5. omdrev. Disse omfattes av ett eller flere typer av følgende vern:

- Bygg yngre enn år 1900 som er regulert til bevaring etter plan- og bygningsloven (gjennom kommuneplan eller reguleringsplan)
- Prioritert i kommunal kulturminneplan
- Statlig listeført i verneklasse 2
- Listeførte kirker

Disse objektene vil bli kontrollert i kommende omdrev i overvåkingsprogrammet.

I 4. omdrev ble det lagt til 3 listeførte kirker: Aurdal, Skrautvål og Strand. Alle ble registrert i god bygningsteknisk tilstand (intakt).

I 5. omdrev ble det lagt til 136 nye objekter. For disse registreres kun byggets *tekniske tilstand* (intakt/truet/sterkt truet). Det er først i påfølgende omdrev at *grad av endring* vil bli registrert i forhold til status i det omdrev de ble tatt inn.

Tabell 12: Oversikt over vernestatus for nye bygninger lagt til i 5. omdrev. Kommunalt listeførte bygninger i kulturminneplan omfattes av ulike former for vern. Antallet som er listet opp i denne kategorien er kun de som ikke har formelt vern gjennom plan- og bygningsloven.

Kontrollår	Regulert til bevaring i reguleringsplan	Regulert til bevaring i kommuneplan	Kommunalt listeført i kulturminneplan	Sum nye objekter lagt til i 5. omdrev
2020	23	36	77	136

77 av de nye objektene har ikke formelt vern, men er prioritert i *Temaplan for kulturminne i Nord-Aurdal* (se egen omtale kap. 6.2). Planen omfatter flere kulturminner enn dette, men disse ligger allerede inne i datagrunnlaget fra tidligere omdrev.



Figur 48: Deler av Fagernes sentrum er utpekt som prioritert for vern gjennom Temaplan for kulturminne i Nord-Aurdal. Foto: HT/ASPLAN VIAK 2020.

## 6. VIRKEMIDLER FOR BEVARING

Dette kapittelet gir en beskrivelse av ulike virkemidler for bevaring av kulturminner i Nord-Aurdal kommune. Sluttrapporten for alle 18 kontrollkommunene i overvåkingsprogrammet skal publiseres i 2024. Den vil inneholde analyser av forholdet mellom virkemiddelbruk og bevaringsgrad.

### 6.1. Planstatus

Planstatus for de undersøkte SEFRAK-bygningene og for nye, kommunalt verneverdige eller statlig listeførte bygg og kirker, er hentet fra kommunens digitale kartløsning<sup>19</sup>. I arbeidet ble det avdekket feil på kommunens digitale versjon av reguleringsplanen for Fagernes sentrum. Ved digitalisering av den gamle planen fra 1991, var store deler av sentrum markert som spesialområde bevaring. Etter møte med kommunens planavdeling ble det avklart at det kun var et utvalg enkelte bygg i sentrum som var vernet etter plan- og bygningsloven.

Planstatus for SEFRAK-registrerte bygg vernet gjennom reguleringsplaner, er ikke endret siden forrige omdrev i 2015. 91 tidligere registrerte SEFRAK-bygg på Stølsvidda er regulert til bevaring i kommuneplanens arealdel for 2014-2024.

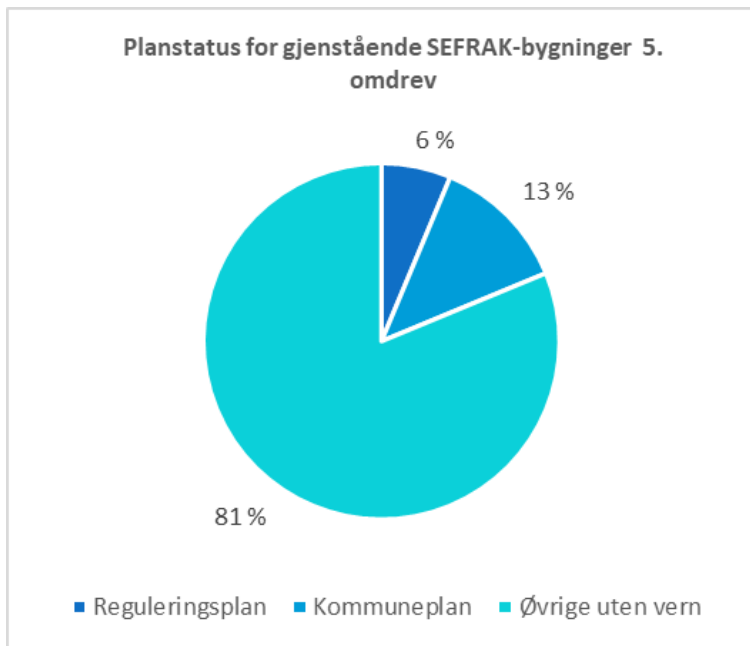
Tabell 13: Vernestatus og tap for 1037 undersøkte objekter i Nord-Aurdal 3. – 5. omdrev.

TAP	Reguleringsplan	Kommuneplan	Kulturminneplan	Listeførte kirker	Øvrige uten vern
Undersøkt 5. omdrev	63	127	77	3	844
Tapt 5. omdrev	0	3	0	0	34
Gjenstående 5. omdrev	63	124	77	3	810
<b>TILSTAND</b>					
Sterkt truet	0	9	1	0	44
Truet	2	14	3	0	123
Intakt	61	101	74	3	639
<b>ENDRINGSGRAD</b>					
A- stor endring	1	4	0	0	34
B- middels endring	1	16	0	0	97
C- liten endring	5	29	0	0	212

Ingen av de undersøkte bygningene i Nord-Aurdal er fredet. 63 av bygningene er regulert til bevaring gjennom reguleringsplan, mens 124 av de registrerte bygningene er bevart gjennom kommuneplanens arealdel (Stølsvidda og Aurdalsbyen). Innenfor området på Stølsvidda er 9 bygninger truet/sterkt truet, og 3 tapt. Av 63 undersøkte bygninger innenfor reguleringsplaner med spesialområde bevaring/hensynssone bevaring, er ingen tapt og ingen sterkt truet i 5. omdrev. Tapsprosenten for bevaringsområdet på Stølsvidda er lavere enn i Nord-Aurdal for øvrig (2 % mot 4 %). Samme tendens er påvist i samlet resultat for 18 undersøkte kommuner i 2000-2014.<sup>20</sup>

<sup>19</sup> Nord-Aurdal kommunes hjemmeside, lest 01.12.2020: <https://www.nord-aurdal.kommune.no/tjenester/plan-bygg-og-eiendom/kartverktoy/>

<sup>20</sup> Dammann, Åse, 2015: Gamle hus da og nå. Status for SEFRAK-registrerte bygninger i 18 kommuner. Sammendragsrapport for Riksantikvarens miljøovervåkingsprogram 2000-2014. NIKU Rapport 82, s 37



Figur 49: Planstatus for gjenstående SEFRAK-bygninger. Nord-Aurdal 5. omdrev.

## 6.2. Kommunalt planverk

### 6.2.1. Kommunal planstrategi

Nord-Aurdal kommune vedtok høsten 2020 Kommunal planstrategi. I planstrategien fremheves det utvalgte kulturlandskapet Stølvidda som viktig å ta vare på. Utarbeidelse av kulturminneplan for kommunen (tematisk plan) inngår i planstrategien.<sup>21</sup>

### 6.2.2. Kommuneplan

I kommuneplanens samfunnsdel fremheves kunnskap om kulturminner og kulturmiljø som viktig for kulturforståelsen og at kommunen vil stimulere til tiltak for vern. Videre heter det at stølsområder, by- og gårdsbebyggelse, Aurdalsbyen og historiske rom i Fagernes skal sikres og holdes i hevd.<sup>22</sup> I kommuneplanens arealdel er natur, kulturmiljø og landskap listet opp som hovedtemaer, herunder registrering og verdisetting av lokale kulturminner og kulturmiljøer. Det heter videre at økt utbyggingstakt har ført til økt press på kulturminner, at sannsynligheten for tap er stort og at det er en fylkeskommunal målsetting at det ved utbygging skal tas hensyn til blant annet kulturminnevern.<sup>23</sup>

### 6.2.3. Kulturminneplan

Valdreskommunene Vang, Vestre Slidre, Nord-Aurdal, Sør-Aurdal og Etnedal har gått sammen om å utarbeide Temaplan for kulturminne i samarbeid med Valdres Natur- og Kulturpark. Temaplanene inneholder en generell del som er felles for hele Valdres, og en egen del for hver kommune. Oppdatert kulturminneplan for Nord-Aurdal<sup>24</sup> ble vedtatt 4.2.2021. Formålet med planen er å gi en oversikt over utvalgte viktige kulturminner og kulturmiljø i kommunen, og skal inneholde en plan for forvaltning av disse. Skisserte hovedtema er tettstedene Fagernes, Aurdal og Leira, stølsområdene og ferdselsveier med tilhørende skystasjoner.

## 6.3. Innlandet fylkeskommune

På hjemmesiden til Innlandet fylkeskommune ligger oversiktlig informasjon om kulturminner i fylket, rettet både mot eiere og mot kommuneforvaltningen. Fylkeskommunen skal behandle søknader om tiltak på

<sup>21</sup> Kommunal planstrategi, Nord-Aurdal kommune, 2020-2023, s 16

<sup>22</sup> Samfunnsdelen til kommuneplanen, Nord-Aurdal kommune 2011-2023, s 20

<sup>23</sup> Arealdelen til kommuneplanen, skriftleg del, Nord-Aurdal kommune 2014-2024, ss 7, 12 og 8

<sup>24</sup> Temaplan for kulturminne i Nord-Aurdal, vedtatt 04.02.2021, lest 25.02.2021: <https://www.nord-aurdal.kommune.no/f/p1/i699131b4-45a0-4c78-8204-373738d041eb/kulturminneplan101120.pdf>



fredete bygninger, og riving eller endring av bygninger og anlegg oppført før 1850.<sup>25</sup> I tillegg ønsker Innlandet fylkeskommune å uttale seg i forbindelse med søknader om riving eller endring av SEFRAK-bygninger eldre enn 1900, bygninger i helhetlig kulturmiljø/bygningsmiljø, bygninger innenfor område regulert til hensynssone bevaring, og i forbindelse med tiltak som krever dispensasjon fra planbestemmelser om vern, og tiltak på verneverdige bygninger og anlegg oppført før 1900.<sup>26</sup>

#### 6.4. Kulturminneregistreringer

I 2020 publiserte Valdresmusea rapporten *Kartlegging av bygningsmiljø på Stølsvidda i Valdres*<sup>27</sup>. Den inneholder en oversiktskartlegging av verdifulle og utsatte bygninger og bygningsmiljø på Stølsvidda i Valdres. Området fikk i 2018 status som utvalgt kulturlandskap (KULA). Landbruksdirektoratet, Miljødirektoratet og Riksantikvaren har de siste årene hatt et tett samarbeid om støtte og vern av landbruk, biologisk mangfold og kulturminner i en del utvalgte kulturlandskap. Formålet med kartlegginga er å gi et bedre grunnlag for å prioritere støtte til istandsettningstiltak av bygninger og bygningsmiljø. Store deler av Stølsvidda er regulert til bevaring i kommuneplanens arealdel (pbl) Nord-Aurdal 2014-2024.

#### 6.5. Tilskuddsordninger

##### 6.5.1. Tilskudd fra fylkeskommunen

Innlandet fylkeskommune gir kun tilskudd til utvalgte tekniske og industrielle kulturminner, samt strakstiltak/sikringstiltak og istandsetting av fredede bygninger<sup>28</sup>. Miljøovervåkingsprogrammet for Nord-Aurdal omfatter ingen bygninger innenfor disse kategoriene.

##### 6.5.2. SMIL-midler

SMIL-ordningen (spesielle miljøtiltak i jordbruket) er en kommunal tilskuddsordning som skal fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap.<sup>29</sup> En stor del av tilskuddsmidlene går til istandsetting og vedlikehold av fredete og verneverdige bygninger i jordbrukets kulturlandskap.

Ordningen gjelder også bygninger uten formelt vern, men av lokal verdi. Det er et krav at tiltakene utføres etter kulturminnefaglige retningslinjer. Fra 2015 gjelder tilskuddsordningen kun for jordbrukseiendommer med produksjonstilskudd.<sup>30</sup> I Nord-Aurdal kommune har SMIL-midler inntil 2015 også blitt tildelt jordbrukseiendommer uten produksjonstilskudd, slik at den nye ordningen kan komme til å bety økt forfall og tap av verneverdige bygninger.

##### 6.5.3. Norsk Kulturminnefond

Norsk Kulturminnefond gir tilskudd blant annet til bevaring av fredete og verneverdige bygninger i privat eie. Nord-Aurdal fylkeskommune er behjelpelig med verne vurdering som kan legges ved søknaden.<sup>31</sup>

##### 6.5.4. Norsk Kulturarv

Norsk Kulturarv har en tilskuddsordning som heter «*Ta et tak*», rettet mot verneverdig bebyggelse i byer og tettsteder, eller våningshus og driftsbygninger i tilknytning til landbruk. Bygningen må anses å ha kulturhistorisk verdi, og det er en fordel med uttalelse fra antikvarisk myndighet eller SEFRAK-registrering.<sup>32</sup>

#### 6.6. Informasjon og rådgivning

Gjennom aktivt arbeid med restaurering, formidling, rådgivning og prosjektering er *Valdresmusea*<sup>33</sup> en viktig aktør for bevaring av kulturminner i Nord-Aurdal. Valdresmusea driv Valdres Folkemuseum, Bagn

<sup>25</sup> Kulturminneloven, LOV-1978-06-09-50, §§ 15 a og 25

<sup>26</sup> Innlandet fylkeskommunes hjemmeside, lest 10.11.20: <https://innlandetfylke.no/tjenester/kulturarv>

<sup>27</sup> Kartlegging av bygningsmiljø på Stølsvidda i Valdres, lest 02.12.2020: <https://valdresmusea.no/byggeskikken-pa-stolsvidda>

<sup>28</sup> Innlandet fylkeskommunes hjemmeside, lest 01.12.2020: <https://innlandetfylke.no/tjenester/sok-tilskudd/kulturarv/>

<sup>29</sup> Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket, FOR-2004-02-04-448, § 1

<sup>30</sup> Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket, FOR-2004-02-04-448, § 3

<sup>31</sup> Forskrift om vedtekter for Norsk kulturminnefond, FOR-2003-06-27-801, §§ 1 og 4

<sup>32</sup> Norsk Kulturarvs hjemmeside, lest 10.11.20: <http://www.kulturarv.no/aksjoner/ta-et-tak-aksjonen>

<sup>33</sup> Valdresmusea, lest 01.12.2020: <https://valdresmusea.no>

Bygdesamling og Bautahaugen Samlinger. Museet har vært særlig opptatt av sikring og bevaring av heimstølene. De ulike bygningstypene på heimstølene er særlig utsatte, ettersom de aller fleste har mistet sin opprinnelige funksjon.

Museet tilbyr bygningsbefaring med tilstandsvurdering og rådgivning finansiert over eget budsjett og med økonomisk bistand fra Innlandet fylkeskommune. Museet holder også kurs om lafting og utskifting av tømmer, vindusrestaurering, skifertekking, muring, maling med tradisjonelle teknikker, kunnskap om skadedyr og sopp, oppmåling og tegning og veiledning i søknadsskriving. Målet er å spre kunnskap om bygningsvern og styrke håndverkstradisjonene.

Kursene arrangeres i samarbeid med *Valdres Natur- og Kulturpark* og *Verne Vøla Valdres*. Valdres Natur- og Kulturpark er et regionalt selskap, som i samarbeid med Visit Valdres jobber for økt verdiskaping og livskraft i lokalsamfunnene.

Verne Vøla Valdres er et lokallag av Fortidsminneforeningen.



Figur 50: Valdresmusea er en viktig aktør for bevaring av kulturminner i Nord-Aurdal. Museet holder kurs innenfor en rekke temaer knyttet til bygningsvern og tradisjonshåndverk. Faksimile av kurskatalog.

## 7. KILDER

Arealdelen til kommuneplanen, skriftlig del, Nord-Aurdal kommune, 2014-2024

Skjemaer og foto fra SEFRAK-registreringen i Nord-Aurdal. BraArkiv, Riksantikvaren

Dammann, Åse, 2011: «Gamle hus da og nå. Status for SEFRAK-registrerte bygninger. Nord-Aurdal kommune, Oppland fylke 2010. 3. omdrev». NIKU rapport 51

Dammann, Åse, 2015: «Gamle hus da og nå. Status for SEFRAK-registrerte bygninger i 18 kommuner. Sammendragsrapport for Riksantikvarens miljøovervåkingsprogram 2000-2014». NIKU Rapport 82

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer, FOR-2011-11-09-1088 Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket, FOR-2004-02-04-448 Forskrift om vedtekter for Norsk kulturminnefond, FOR-2003-06-27-801

Forvaltning av kirke, kirkegård og kirkens omgivelser som kulturminne og kulturmiljø. Rundskriv T-3/00 fra Kirke- utdannings og forskningsdepartementet og Miljøverndepartementet

Gamle hus da og nå – kontrollregistrering 2000, 2005, 2010. Foto og rådata. Riksantikvaren Kartgrunnlag – Statens kartverk, Geovekst

Kommunal planstrategi, Nord-Aurdal kommune, 2020-2023

Kulturminnekompaniet, 2004: Gamle hus da og nå. Status for SEFRAK-registrerte bygninger. Nord-Aurdal kommune, Oppland fylke 2000

Kulturminnekompaniet, 2009: Gamle hus da og nå 2000-2005. Status for SEFRAK-registrerte bygninger. Nord- Aurdal kommune, Oppland fylke 2005. 2. omverv

Kulturminneloven, LOV-1978-06-09-50

Norsk Kulturarvs hjemmeside: <http://www.kulturarv.no>

Innlandet fylkeskommunes hjemmeside: <https://innlandetfylke.no/tjenester/kulturarv/>

Proposisjon til Stortinget 2013-2014. Det Kongelige Miljøverndepartement Riksantikvaren 2015: Veileder. Kommunalt verneverdige kulturminner i Askeladden

Riksantikvaren: Registrering av faste kulturminner i Norge. C Kodeliste for registrering av hus Riksantikvarens hjemmeside: <http://www.riksantikvaren.no>

Samfunnsdelen til kommuneplanen, Nord-Aurdal kommune, 2011-2023: <https://www.nord-aurdal.kommune.no/>

St.meld. nr. 16 (2004-2005) Leve med kulturminner

St. meld. Nr 16 (2019-2020) Nye mål i kulturmiljøpolitikken – Engasjement, bærekraft og mangfold

Statistisk sentralbyrå: <http://statbank.ssb.no/statistikkbanken>

Status for verneverdige kulturminner i utvalgte kommuner – kontrollregistrering 2015. Foto og rådata. Riksantikvaren



## 8. TABELLOVERSIKT

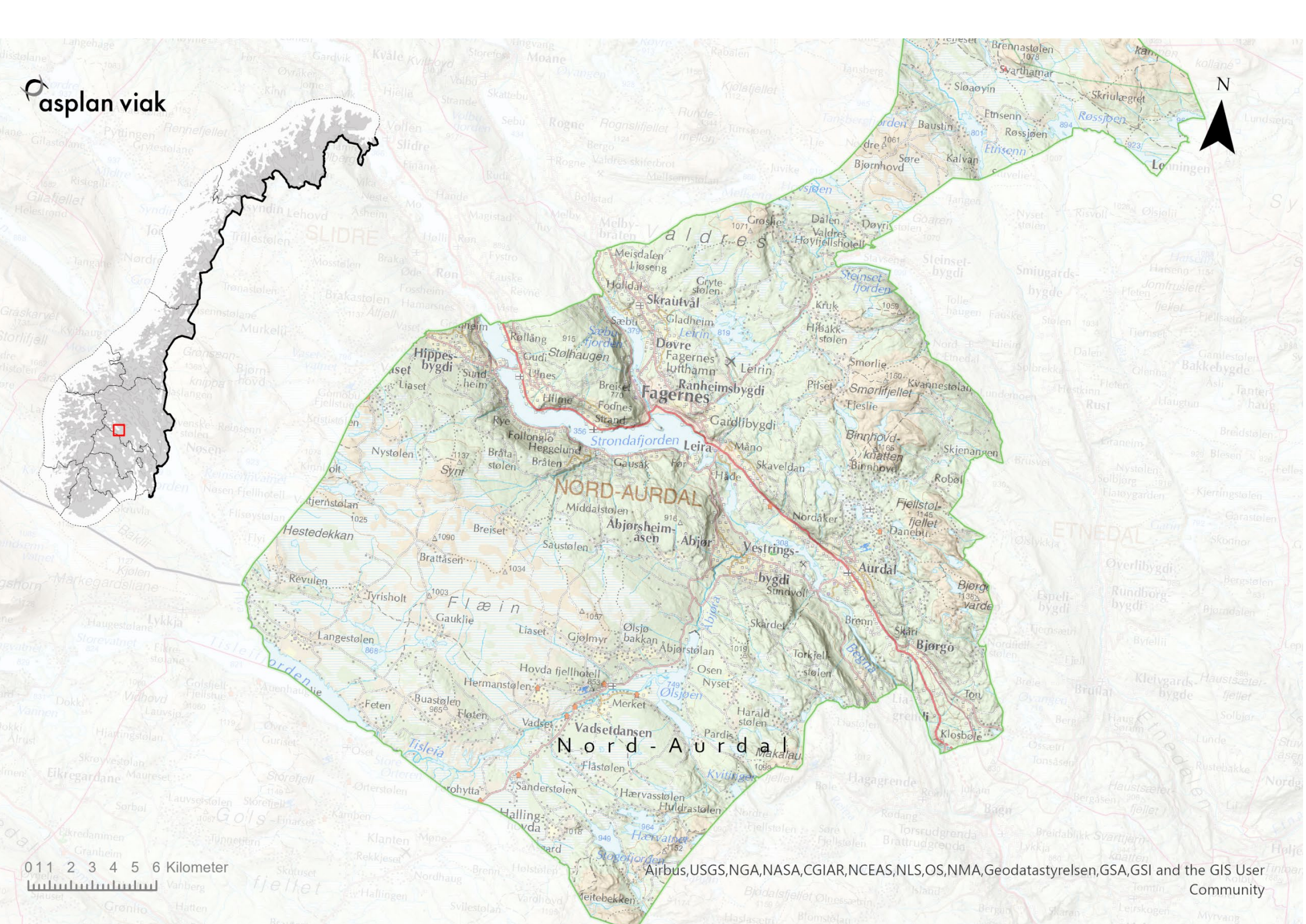
Tabell 1: Tapsandel og tilstand i 5. omdrev i Nord-Aurdal fordelt på ulike bygningstyper. ....	7
Tabell 2: Karakteristikk og hovednæringer basert på SSB's kommunekarakteristikker. ....	12
Tabell 3: Folketall og befolkningsutvikling i kontrollkommunene, registrert i kontrollårene. ....	12
Tabell 4: Undersøkellesgrunnlag i 4 kommuner kontrollregistrert i 2020. ....	14
Tabell 5: Endringer på 1000 gjenstående bygninger i Nord-Aurdal i 5. omdrev.....	24
Tabell 6: Andre endringer fordelt på bygningskategorier i Nord-Aurdal 5. omdrev. ....	27
Tabell 7: Bygningsteknisk tilstand for gjenstående bygninger i Nord-Aurdal 2.- 5. omdrev. ....	27
Tabell 8: Andel sterkt truede/truede bygninger fordelt på grad av endring i Nord-Aurdal 5. omdrev. ....	30
Tabell 9: Tapsandel for ulike bygningstyper i 1. - 5. omdrev i Nord-Aurdal kommune. ....	37
Tabell 10: Oversikt tap og tilstand fordelt på ulike typer mindre uthus i og nær tunet i Nord-Aurdal. ....	40
Tabell 11: Oversikt tap, endringer og tilstand fordelt på 377 gjenstående ulike typer hus i utmark.....	42
Tabell 12: Oversikt over vernestatus for nye bygninger lagt til i 5. omdrev.....	43
Tabell 13: Vernestatus og tap for 1037 undersøkte objekter i Nord-Aurdal 3. – 5. omdrev.....	44



asplan viak



Airbus, USGS, NGA, NASA, CGIAR, NCEAS, NLS, OS, NMA, Geodatastyrelsen, GSA, GSI and the GIS User Community





## 9. VEDLEGG

### 9.1. Vedlegg 1: Undersøkellesparametere<sup>34</sup>

STATUS	BESKRIVELSE
Tap	Absolutt tap av SEFRAK-registrerte objekter siden registreringstidspunktet. Det betyr at huset fysisk sett er tapt eller flyttet til annet sted.
Endret	Endret i forhold til den opprinnelige SEFRAK-registreringen
Uendret	Ingen eller mindre endringer i forhold til den opprinnelige SEFRAK-registreringen. Se nærmere presisering under C-liten endring
Står	Ukjent endringsgrad. Brukes for enkelte bygninger hvor det er vanskelig å klassifisere endringsgrad. Årsaken kan være kvaliteten på det opprinnelige SEFRAK-skjemaet, eller huset kan være under oppussing/ombygging.
Gjenoppstått	Fra 2. omdrev ble gjenoppståtte hus tatt med som egen kategori. Hus som har vært midlertidig tatt ned, lagret ved tidligere kontrollregistrering, og som satt opp igjen i tilnærmet opprinnelig materiale og fysisk sammenheng, blir registrert som gjenoppstått.
ÅRSAKER TIL TAP	BESKRIVELSE
Brent/naturkatastrofe	
Falt i ruin	
Flytting	Hus som er flyttet registreres som tapt, med unntak for flytting innen et snevert geografisk område, som for eksempel innenfor gårdstunet.
Forfall/opprydding	
Offentlig vedtak/planvedtak	
Riving	
Ukjent	
ENDRING ABC	BESKRIVELSE
A-stor endring	Sterk grad av ombygging. Endring av bygningens grunnflate. Tilbygg/påbygg som i størrelse dominerer den opprinnelige bygningen. Bygningens opprinnelige volumkarakter er endret. Stor del av bygningen revet.
B-middels endring	Mindre omfattende ombygging. Utvidelse av bygningens grunnflate. Mindre påbygg/tilbygg som underordner seg det eksisterende bygningsvolum. Mindre del av bygningen revet.
C-liten endring	Endring av bygningens karakter gjennom generelt vedlikehold, for eksempel ved utskifting av ytre bygningselementer som panel, takbelegg og vinduer/listverk. Mindre endringer, som skifting mellom relativt moderne taktekkning som bølgeblekk, eternitplater, asbestplater, aluminiumplater, papp m.m. regnes ikke som endring. Det samme gjelder også utskifting av enkelte vinduer som har samme format, men hvor detaljene er vanskelig å kontrollere før/nå. Hvis panel, listverk, vinduer og takbelegg er helt fornyet, men er av samme typer som ved den opprinnelige registreringen, vil dette i de fleste tilfelle ikke bli registrert som endring. Undersøkelsen vil derfor ikke fange opp tap av autentisitet på detaljnivå.
ANNEN ENDRING <sup>35</sup>	BESKRIVELSE
Deler av hus revet	En typisk endring her er at deler av huset er bygd i lettere konstruksjon og er mer utsatt for forfall og derfor blir revet, mens den tømrete delen står igjen. Vanlig for driftsbygninger.
Tilbakeført til eldre uttrykk	Endringer som representerer en tilbakeføring til eldre uttrykk eller stil.
Dokumentert stilhistorisk tilbakeført	Tilbakeføring basert på dokumentert grunnlag.
TILSTAND	BESKRIVELSE
Intakt	Huset står og er i normalt god teknisk tilstand.
Truet <sup>36</sup>	Dårlig teknisk tilstand. Manglende vedlikehold over lengre tid.
Sterkt truet	Huset er i svært dårlig teknisk tilstand.

### 9.2. Vedlegg 2: Planstatus/vernestatus kategorier<sup>37</sup>

PLANSTATUS	BESKRIVELSE
Fredet	Kulturminneloven
Regulert til bevaring (pbl)	Spesialområde bevaring i reguleringsplaner (tidligere § 25.6), hensynssoner med bestemmelser (pbl § 11.8)
Kommuneplan/kommunedelplan (pbl)	Kommunedelplan for kulturminner eller retningslinjer i kommuneplan
Andre kommunale planer og retningslinjer med bevaringshensyn	Vedtatt, kommunal temaplan med oversikt over prioriterte kulturminner i kommunen
Nasjonale registre, statlig listeført	Nasjonale registre som NB!-registeret, statlig listeført (verneklasse 2) i nasjonale verneplaner, listeførte kirker

<sup>34</sup> Definert ved oppstart av Gamle hus da og nå i 2000

<sup>35</sup> Annen endring ble registrert fra og med 3. omdrev

<sup>36</sup> Truet ble registrert fra og med 3. omdrev. I 1. og 2. omdrev ble gjenstående bygninger registrert som enten sterkt truet eller intakt

<sup>37</sup> Planstatuskategorier ble definert i forbindelse med Sammendragsrapport Gamle hus da og nå 2000-2014



### 9.3. Vedlegg 3: Kvalitative kategorier<sup>38</sup>

BYGNINGSKATEGORI	BYGNINGSTYPE
Bolighus/våningshus	Bolig Våningshus
Mindre uthus i/nær tunet	Sidebygning Stabbur, loft Uthus knyttet til bolig/bygård Andre mindre uthus i/nær tunet
Driftsbygninger i tunet	Driftsbygning Fjøs, stall, låve
Hus i utmark/seter	Koie Kvern, sag Seterbu/sel Seterfjøs Seterløe Utløe, sommerfjøs Andre hus i utmark Andre hus på setra
Naust, sjøhus, fyr m.m.	Fyr mm. Naust, sjøbu Rorbu Sjøhus, brygge
Bygård	Bygård
Andre hustyper	Bygdemagasin, telthus, tollbu Forretningsbygg Forsamlingshus, butikk, kontor Hotell, gjestgiveri, skysstasjon, kafé m.m. Hytte, fritidsbolig Kirke, kapell Kommunehus Kraftstasjon, transformatorstasjon Næringsbygg, industri, verksted Skole/internat Stasjonsbygning Sykehus, institusjon Ukjent Annet
SAMFUNNSSEKTOR	TALLKODE I SEFRAK-KODELISTEN FOR REGISTRERING AV HUS
Fastbosetting uten næringstilknytning	200
Industri/merkantil virksomhet	400-500
Landbruk, fiske, fangst	100
Offentlig sektor	600-900
SOSIAL MILJØSAMMENHENG	TALLKODE I SEFRAK-KODELISTEN FOR REGISTRERING AV HUS
Arbeider, husmann, tjenestemann	30-39
Bonde	25
Embetsverk, institusjon	10-19
Fisker	26
Annen næringsdrivende	20-24, 27-29

<sup>38</sup> Definert ved oppstart av Gamle hus da og nå i 2000

#### 9.4. Vedlegg 4: Geografiske kategorier<sup>39</sup>

KONTROLLÅR 5. OMDREV	UTELATT 3. OMDREV	KOMMUNE	GEOGRAFISK OMRÅDE	KRETS
2024		BØ	Sentrum Periferi	0005-0006 0001-0004, 0007-0011
2022	X	EIDSKOG	Sentrumsbygder Utkant Magnor Skotterud Tettbygd Spredtbygd	0002-0004, 0007, 0008, 0010-0018 0001, 0005, 0006, 0009, 0019-0021 0010 0012 0010, 0012 0001-0009, 0011, 0013-0021
2023		FLORA	Florelandet/Brandsøya Eikefjord/Bru (fjordene) Kinn (øyene)	0301-0318 0101-0119 0201-0208
2020	X	FRÆNA	Bud Fræna Hustad Tettsted Bud Tettsted Elnesvågen Spredtbygd	0014-0018 0001-0013 0019-0025 0016 0004, 0013 0001-0003, 0005-0025
2020	X	GJERSTAD	Ytre Gjerstad Øvre Gjerstad Tettsteder ved E18 Gjerstad tettsted Spredtbygd	0101-0107 0201-0208 0101, 0103, 0105, 0107 0201, 0202 0102, 0104, 0106, 0203- 0208
2024	X	HOLMESTRAND	Ekeberg og Borgen Gullhaug og Hillestad Holmestrand Tettbygd Spredtbygd	0201-0215 0216-0311 0101-0107 0101-0105, 0203-0208, 0210-0214, 0305-0307 0106-0202, 0209, 0215-0303, 0308-0311
2020		KAUTOKEINO	Galanito Kautokeino Lahpoluoppal Masi Mierunjavri Soattefielbma	0002 0001 0006 0007 0004 0005
2023		MELHUS	Flå Hørg Hølonda Melhus Melhus kommunesenter Øvrige tettbygd Spredtbygd	0013-0015 0016-0024 0025-0030 0001-0012 0003-0005, 0 011 0009, 0013, 0018, 0022, 0026 0001-0002, 0006-0008, 0010, 0012, 0014-0017, 0019-0021, 0023-0025, 0027-0030
2021		NITTEDAL	Øvre Hakadal Nittedal for øvrig Tettbygd Spredtbygd	0017-0018 0002-0015 0002, 0009, 0012 0004-0007, 0013-0018
2020		NORD-AURDAL	Aurdal kirkesogn Skrautvål kirkesogn Svenes kirkesogn Tingnes kirkesogn Tisleidalen kirkesogn Ulnes kirkesogn Tettbygd Spredtbygd	0018-0023 0012-0013 0003-0004, 0006-0009 0010-0011, 0014-0017 0005 0001-0002 0009-0010, 0015-0016, 0018 0001-0008, 0011-0014, 0017, 0019-0023

<sup>39</sup> Definert ved oppstart av Gamle hus da og nå i år 2000

2022		SALTDAL	Nedre Saltdal Øvre Saltdal Tettbygd Spredtbygd	0101-0115 0201-0209 0105, 0208 0101-0104, 0107-0207, 0209
2024		SAMNANGER	Tysse tettsted Spredtbygd	0009 0001-0008, 0010
2022		SANDNES	Høle Høyland Riska Sandnes by Øvrige tettbygd Tettbygd totalt Spredtbygd	0031-0034 0005-0025, 0035-0036 0026-0030 0001 0009, 0017, 0027 0001, 0009, 0017, 0027 0005-0008, 0010-0014, 0019-0026, 0028-0036
2024	X	SARPSBORG	Gamle Sarpsborg Skjeberg Tune Varteig Tettbygd Spredtbygd	0105:0103-0307 0105:1101-3110, 0115:0101-0206 0130:0101-0511 0114:0101-0107 0105:0103-0307, 0105:1302-1310, 0105:1312-1313, 0015:1401-1403, 0105:1405-3109, 0115:0205-0130:0407 0105:1101-1207, 0105:1311, 0105:1314, 0105:1404, 0105:3110-0115:0203, 0130:0502-0511
2022	X	SKJÅK	Skjåk øst Skjåk vest Tettbygd Spredtbygd	0001-0008 0009-0011 0006, 0007 0001-0005, 0008-0011
2023	X	SNÅSA	Rundt Snåsavatnet Skog- og fjellbygdene Tettbygd Spredtbygd	0001-0006, 0011-0012 0007-0010 0003 0001-0002, 0004-0012
2023	X	VEGA	Vegaøyen Vegaøyen m/Ylvingen Gladstad Vega utenom Gladstad	0110-0111 0101-0109 0106 0101-0105, 0107-0111
2021		TROMSØ	Gamle Tromsø by Hillesøy Tromsøysund Ullsfjord Sentrumsplanen Tettbygd Spredtbygd	0102-0127 04101-04306 0202-3202, 4001-4005, 4401-4508 3301-3308 0102-0108, 0112-0119 0102-1501, 2030-2060, 4104 1502-2020, 2070-4103, 4201-4508



## 9.5. Vedlegg 5: Detaljert resultatoversikt SEFRAK-bygninger

BYGNINGSTYPER	Undersøkt 1. omdrev			Undersøkt 2. omdrev			Undersøkt 3. omdrev			Undersøkt 5. omdrev			Gjenstående	Endret totalt		A-stor endring		B-middels endring		C-Liten endring		Står endring		Ukjent endringsgrad		Sterkt truet		Truet		Intakt		Ukjent tilstand			
	antall	tap	andel	antall	tap	andel	antall	tap	andel	antall	tap	andel		antall	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel			
Våningshus	256	28	11 %	228	13	6 %	215	11	5 %	200	5	3 %	195	98	50 %	15	8 %	37	19 %	46	24 %	0	0 %	3	2 %	5	3 %	18	9 %	169	87 %	3	2 %		
Bolig	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %		
<b>Bolighus, våningshus</b>	<b>256</b>	<b>28</b>	<b>11 %</b>	<b>228</b>	<b>13</b>	<b>6 %</b>	<b>215</b>	<b>11</b>	<b>5 %</b>	<b>200</b>	<b>5</b>	<b>3 %</b>	<b>195</b>	<b>98</b>	<b>50 %</b>	<b>15</b>	<b>8 %</b>	<b>37</b>	<b>19 %</b>	<b>46</b>	<b>24 %</b>	<b>0</b>	<b>0 %</b>	<b>3</b>	<b>2 %</b>	<b>5</b>	<b>3 %</b>	<b>18</b>	<b>9 %</b>	<b>169</b>	<b>87 %</b>	<b>3</b>	<b>2 %</b>		
Bygård	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %		
Andre mindre uthus i/nær tunet	51	4	8 %	47	2	4 %	45	4	9 %	41	2	5 %	39	8	21 %	0	0 %	1	3 %	7	18 %	0	0 %	0	0 %	1	3 %	4	10 %	34	87 %	0	0 %		
Sidebygning	67	13	19 %	54	3	6 %	51	5	10 %	45	3	7 %	42	16	38 %	3	7 %	0	0 %	13	31 %	0	0 %	1	2 %	3	7 %	6	14 %	32	76 %	1	2 %		
Smie	18	2	11 %	16	1	6 %	15	1	7 %	12	1	8 %	11	2	18 %	0	0 %	0	0 %	2	18 %	0	0 %	0	0 %	2	18 %	2	18 %	7	64 %	0	0 %		
Stabbur, loft	250	22	9 %	228	5	2 %	223	4	2 %	211	3	1 %	208	67	32 %	2	1 %	16	8 %	49	24 %	0	0 %	0	0 %	2	1 %	32	15 %	174	84 %	0	0 %		
<b>Mindre uthus i/nær tunet</b>	<b>386</b>	<b>41</b>	<b>11 %</b>	<b>345</b>	<b>11</b>	<b>3 %</b>	<b>334</b>	<b>14</b>	<b>4 %</b>	<b>309</b>	<b>9</b>	<b>3 %</b>	<b>300</b>	<b>93</b>	<b>31 %</b>	<b>5</b>	<b>2 %</b>	<b>17</b>	<b>6 %</b>	<b>71</b>	<b>24 %</b>	<b>0</b>	<b>0 %</b>	<b>1</b>	<b>0 %</b>	<b>8</b>	<b>3 %</b>	<b>44</b>	<b>15 %</b>	<b>247</b>	<b>82 %</b>	<b>1</b>	<b>0 %</b>		
Uthus knyttet til bolig / bygård	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %		
Garasje	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %		
Driftsbygning	58	9	16 %	49	1	2 %	48	2	4 %	44	2	5 %	42	19	45 %	2	5 %	9	21 %	8	19 %	0	0 %	0	0 %	6	14 %	6	14 %	30	71 %	0	0 %		
Fjøs, stall, låve	91	18	20 %	73	6	8 %	67	2	3 %	63	3	5 %	60	18	30 %	4	7 %	4	7 %	10	17 %	0	0 %	0	0 %	8	13 %	15	25 %	37	62 %	0	0 %		
<b>Driftsbygninger i tunet</b>	<b>149</b>	<b>27</b>	<b>18 %</b>	<b>122</b>	<b>7</b>	<b>6 %</b>	<b>115</b>	<b>4</b>	<b>3 %</b>	<b>107</b>	<b>5</b>	<b>5 %</b>	<b>102</b>	<b>37</b>	<b>36 %</b>	<b>6</b>	<b>6 %</b>	<b>13</b>	<b>13 %</b>	<b>18</b>	<b>18 %</b>	<b>0</b>	<b>0 %</b>	<b>0</b>	<b>0 %</b>	<b>14</b>	<b>14 %</b>	<b>21</b>	<b>21 %</b>	<b>67</b>	<b>66 %</b>	<b>0</b>	<b>0 %</b>		
Andre hus i utmark	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %
Andre hus på setra	31	1	3 %	30	2	7 %	28	3	11 %	25	0	0 %	25	14	56 %	1	4 %	4	16 %	9	36 %	0	0 %	0	0 %	2	8 %	2	8 %	21	84 %	0	0 %		
Koie	2	0	0 %	2	0	0 %	2	0	0 %	2	0	0 %	2	2	100 %	0	0 %	0	0 %	2	100 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	2	100 %	0	0 %		
Kvern, sag	4	0	0 %	4	0	0 %	4	1	25 %	2	0	0 %	2	1	50 %	0	0 %	1	50 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	2	100 %	0	0 %		
Seterbu/sei	204	25	12 %	179	8	4 %	171	4	2 %	164	7	4 %	157	84	54 %	7	4 %	22	14 %	55	35 %	1	1 %	0	0 %	8	5 %	6	4 %	143	91 %	0	0 %		
Seterfjøs	141	16	11 %	125	5	4 %	120	4	3 %	115	5	4 %	110	43	39 %	2	2 %	14	13 %	27	25 %	0	0 %	0	0 %	6	5 %	19	17 %	85	77 %	0	0 %		
Seterløe	109	27	25 %	82	13	16 %	69	4	6 %	60	1	2 %	59	13	22 %	2	3 %	1	2 %	10	17 %	1	2 %	0	0 %	7	12 %	20	34 %	32	54 %	0	0 %		
Utløe, sommerfjøs	36	5	14 %	31	3	10 %	28	1	4 %	24	3	13 %	21	2	10 %	0	0 %	1	5 %	1	5 %	0	0 %	0	0 %	3	14 %	8	38 %	10	48 %	0	0 %		
<b>Hus i utmark, seter</b>	<b>528</b>	<b>74</b>	<b>14 %</b>	<b>454</b>	<b>31</b>	<b>7 %</b>	<b>423</b>	<b>17</b>	<b>4 %</b>	<b>393</b>	<b>16</b>	<b>4 %</b>	<b>377</b>	<b>160</b>	<b>42 %</b>	<b>13</b>	<b>3 %</b>	<b>43</b>	<b>11 %</b>	<b>104</b>	<b>28 %</b>	<b>2</b>	<b>1 %</b>	<b>0</b>	<b>0 %</b>	<b>26</b>	<b>7 %</b>	<b>55</b>	<b>15 %</b>	<b>296</b>	<b>79 %</b>	<b>0</b>	<b>0 %</b>		
Sjøhus, brygge	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %		
Naust, sjøbu	4	1	25 %	3	0	0 %	3	0	0 %	3	1	33 %	2	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	2	100 %	0	0 %		
Fyr	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %		
<b>Naust, sjøhus, fyr m.m.</b>	<b>4</b>	<b>1</b>	<b>25 %</b>	<b>3</b>	<b>0</b>	<b>0 %</b>	<b>3</b>	<b>0</b>	<b>0 %</b>	<b>3</b>	<b>1</b>	<b>33 %</b>	<b>2</b>	<b>0</b>	<b>0 %</b>	<b>0</b>	<b>0 %</b>	<b>0</b>	<b>0 %</b>	<b>0</b>	<b>0 %</b>	<b>0</b>	<b>0 %</b>	<b>0</b>	<b>0 %</b>	<b>0</b>	<b>0 %</b>	<b>0</b>	<b>0 %</b>	<b>2</b>	<b>100 %</b>	<b>0</b>	<b>0 %</b>		
Annet	4	0	0 %	4	0	0 %	4	0	0 %	4	0	0 %	4	1	25 %	0	0 %	0	0 %	1	25 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	25 %	3	75 %	0	0 %		
Kirke, kapell	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %		
Bygdemagasin, tollbu	1	1	100 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %		
Forretningsbygg, butikk, kontor	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	1	1	100 %	0	0 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %		
Forsamlingshus	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %		
Stasjonsbygning	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %		
Hotell, gjestgiveri, skystasjon, kafé	7	0	0 %	7	0	0 %	7	0	0 %	7	0	0 %	7	5	71 %	0	0 %	1	14 %	4	57 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	7	100 %	0	0 %		
Hytte, fritidsbolig	7	0	0 %	7	0	0 %	7	0	0 %	7	1	14 %	6	2	33 %	0	0 %	1	17 %	1	17 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	6	100 %	0	0 %		
Næringsbygg, industri, verksted	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %		
Skole	5	1	20 %	4	0	0 %	4	0	0 %	4	0	0 %	4	1	25 %	0	0 %	1	25 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	4	100 %	0	0 %		
Sykehus, institusjon	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	1	1	100 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	100 %	0	0 %		
<b>Andre hustyper</b>	<b>27</b>	<b>2</b>	<b>7 %</b>	<b>25</b>	<b>0</b>	<b>0 %</b>	<b>25</b>	<b>0</b>	<b>0 %</b>	<b>25</b>	<b>1</b>	<b>4 %</b>	<b>24</b>	<b>11</b>	<b>46 %</b>	<b>0</b>	<b>0 %</b>	<b>4</b>	<b>17 %</b>	<b>7</b>	<b>29 %</b>	<b>0</b>	<b>0 %</b>	<b>0</b>	<b>0 %</b>	<b>0</b>	<b>0 %</b>	<b>1</b>	<b>4 %</b>	<b>23</b>	<b>96 %</b>	<b>0</b>	<b>0 %</b>		
<b>Totalt</b>	<b>1350</b>	<b>173</b>	<b>13 %</b>	<b>1177</b>	<b>62</b>	<b>5 %</b>	<b>1115</b>	<b>46</b>	<b>4 %</b>	<b>1037</b>	<b>37</b>	<b>4 %</b>	<b>1000</b>	<b>399</b>	<b>40 %</b>	<b>39</b>	<b>4 %</b>	<b>114</b>	<b>11 %</b>	<b>246</b>	<b>25 %</b>	<b>2</b>	<b>0 %</b>	<b>4</b>	<b>0 %</b>										

SOSIAL MILJØSAMMENHENG	Undersøkt 1.			Undersøkt 2.			Undersøkt 3.			Undersøkt 4.			Undersøkt 5.			Gjenstående	Endret totalt	andel	A-stor endring		B-middels endring		C-Liten endring		Står endring		Ukjent endringsgrad		Sterkt truet		Truet		Intakt		Ukjent tilstand	
	omdrev	tappt	andel	omdrev	tappt	andel	omdrev	tappt	andel	omdrev	tappt	andel	omdrev	tappt	andel				andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel
Armen næringsdrivende	13	1	8 %	12	0	0 %	12	0	0 %	12	0	0 %	12	0	0 %	12	8	67 %	0	0 %	3	25 %	5	42 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	12	100 %	0	0 %
Arbeider, husmann, tjenestemann	134	10	7 %	124	8	6 %	116	2	2 %	114	3	3 %	111	4	4 %	107	28	26 %	3	3 %	7	7 %	18	17 %	0	0 %	1	1 %	7	7 %	23	21 %	76	71 %	1	1 %
Bonde	1149	156	14 %	993	51	5 %	942	44	5 %	898	27	3 %	871	32	4 %	839	350	42 %	35	4 %	98	12 %	217	26 %	2	0 %	3	0 %	43	5 %	109	13 %	684	82 %	3	0 %
Fisker	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Embelsverk, institusjon	19	2	11 %	17	0	0 %	17	0	0 %	17	0	0 %	17	1	6 %	16	6	38 %	0	0 %	2	13 %	4	25 %	0	0 %	0	0 %	1	6 %	1	6 %	14	88 %	0	0 %
Ukjent	35	4	11 %	31	3	10 %	28	0	0 %	28	2	7 %	26	0	0 %	26	7	27 %	1	4 %	4	15 %	2	8 %	0	0 %	0	0 %	2	8 %	6	23 %	18	69 %	0	0 %
<b>Totalt</b>	<b>1350</b>	<b>173</b>	<b>13 %</b>	<b>1177</b>	<b>62</b>	<b>5 %</b>	<b>1115</b>	<b>46</b>	<b>4 %</b>	<b>1069</b>	<b>32</b>	<b>3 %</b>	<b>1037</b>	<b>37</b>	<b>4 %</b>	<b>1000</b>	<b>399</b>	<b>40 %</b>	<b>39</b>	<b>4 %</b>	<b>114</b>	<b>11 %</b>	<b>246</b>	<b>25 %</b>	<b>2</b>	<b>0 %</b>	<b>4</b>	<b>0 %</b>	<b>53</b>	<b>5 %</b>	<b>139</b>	<b>14 %</b>	<b>804</b>	<b>80 %</b>	<b>4</b>	<b>0 %</b>

SAMFUNNSSEKTOR	Undersøkt 1.			Undersøkt 2.			Undersøkt 3.			Undersøkt 4.			Undersøkt 5.			Gjenstående	Endret totalt	andel	A-stor endring		B-middels endring		C-Liten endring		Står endring		Ukjent endringsgrad		Sterkt truet		Truet		Intakt		Ukjent tilstand	
	omdrev	tappt	andel	omdrev	tappt	andel	omdrev	tappt	andel	omdrev	tappt	andel	omdrev	tappt	andel				andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel
Andre sektorer	22	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Fast bosetting uten næringsliknething	2	1	5 %	21	2	10 %	19	2	11 %	17	0	0 %	17	1	6 %	16	7	44 %	0	0 %	1	6 %	6	38 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	16	100 %	0	0 %
Industri, merkantil virksomhet	14	3	21 %	11	0	0 %	11	0	0 %	11	0	0 %	11	0	0 %	11	7	64 %	1	9 %	2	18 %	4	36 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	11	100 %	0	0 %
Landbruk, fiske, fangst	1262	164	13 %	1098	57	5 %	1041	44	4 %	997	29	3 %	968	36	4 %	932	372	40 %	37	4 %	105	11 %	230	25 %	2	0 %	4	0 %	51	5 %	134	14 %	743	80 %	4	0 %
Offentlig sektor	20	3	15 %	17	1	6 %	16	0	0 %	16	1	6 %	15	0	0 %	15	4	27 %	0	0 %	2	13 %	2	13 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	7 %	14	93 %	0	0 %
Ukjent	32	2	6 %	30	2	7 %	28	0	0 %	28	2	7 %	26	0	0 %	26	9	35 %	1	4 %	4	15 %	4	15 %	0	0 %	0	0 %	2	8 %	4	15 %	20	77 %	0	0 %
<b>Totalt</b>	<b>1350</b>	<b>173</b>	<b>13 %</b>	<b>1177</b>	<b>62</b>	<b>5 %</b>	<b>1115</b>	<b>46</b>	<b>4 %</b>	<b>1069</b>	<b>32</b>	<b>3 %</b>	<b>1037</b>	<b>37</b>	<b>4 %</b>	<b>1000</b>	<b>399</b>	<b>40 %</b>	<b>39</b>	<b>4 %</b>	<b>114</b>	<b>11 %</b>	<b>246</b>	<b>25 %</b>	<b>2</b>	<b>0 %</b>	<b>4</b>	<b>0 %</b>	<b>53</b>	<b>5 %</b>	<b>139</b>	<b>14 %</b>	<b>804</b>	<b>80 %</b>	<b>4</b>	<b>0 %</b>

GEOGRAFISKE OMRÅDER	Undersøkt 1.			Undersøkt 2.			Undersøkt 3.			Undersøkt 4.			Undersøkt 5.			Gjenstående	Endret totalt	andel	A-stor endring		B-middels endring		C-Liten endring		Står endring		Ukjent endringsgrad		Sterkt truet		Truet		Intakt		Ukjent tilstand	
	omdrev	tappt	andel	omdrev	tappt	andel	omdrev	tappt	andel	omdrev	tappt	andel	omdrev	tappt	andel				andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel
Aurdal kirkesogn	546	70	13 %	478	15	3 %	463	14	3 %	449	9	2 %	440	10	2 %	429	223	52 %	14	3 %	48	11 %	161	38 %	2	0 %	0	0 %	17	4 %	37	9 %	375	87 %	17	4 %
Skrautvål kirkesogn	197	19	10 %	178	8	4 %	170	7	4 %	163	4	2 %	159	6	4 %	152	43	28 %	9	6 %	17	11 %	17	11 %	0	0 %	0	0 %	9	6 %	37	24 %	106	70 %	1	1 %
Svenes kirkesogn	288	40	14 %	248	19	8 %	229	13	6 %	216	11	5 %	205	11	5 %	192	54	28 %	7	4 %	18	9 %	29	15 %	0	0 %	0	0 %	9	5 %	24	13 %	159	83 %	2	1 %
Tingnes kirkesogn	132	5	4 %	127	7	6 %	120	5	4 %	115	6	5 %	109	5	5 %	104	31	30 %	4	4 %	10	10 %	17	16 %	0	0 %	4	4 %	19	18 %	81	78 %	0	0 %		
Tesleidalen kirkesogn	17	3	18 %	14	2	14 %	12	1	8 %	11	1	9 %	10	0	0 %	10	5	50 %	1	10 %	0	0 %	4	40 %	0	0 %	0	0 %	3	30 %	3	30 %	4	40 %	0	0 %
Ulnes kirkesogn	168	36	21 %	132	11	8 %	121	6	5 %	115	1	1 %	114	5	4 %	109	43	39 %	4	4 %	21	19 %	18	17 %	0	0 %	11	10 %	19	17 %	79	72 %	0	0 %		
<b>Nord-Aurdal</b>	<b>1350</b>	<b>173</b>	<b>13 %</b>	<b>1177</b>	<b>62</b>	<b>5 %</b>	<b>1115</b>	<b>46</b>	<b>4 %</b>	<b>1069</b>	<b>32</b>	<b>3 %</b>	<b>1037</b>	<b>37</b>	<b>4 %</b>	<b>996</b>	<b>399</b>	<b>40 %</b>	<b>39</b>	<b>4 %</b>	<b>114</b>	<b>11 %</b>	<b>246</b>	<b>25 %</b>	<b>2</b>	<b>0 %</b>	<b>0</b>	<b>0 %</b>	<b>53</b>	<b>5 %</b>	<b>139</b>	<b>14 %</b>	<b>804</b>	<b>81 %</b>	<b>20</b>	<b>2 %</b>

SPREDTBYGD/T ETTBYGD	Undersøkt 1.			Undersøkt 2.			Undersøkt 3.			Undersøkt 4.			Undersøkt 5.			Gjenstående	Endret totalt	andel	A-stor endring		B-middels endring		C-Liten endring		Står endring		Ukjent endringsgrad		Sterkt truet		Truet		Intakt		Ukjent tilstand	
	omdrev	tappt	andel	omdrev	tappt	andel	omdrev	tappt	andel	omdrev	tappt	andel	omdrev	tappt	andel				andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel	andel
Tettbygd	138	7	5 %	131	3	2 %	128	2	2 %	126	2	2 %	124	0	0 %	124	58	47 %	29	23 %	4	3 %	25	20 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	5	4 %	119	96 %	0	0 %
Spredtbygd	1212	166	14 %	1046	59	6 %	987	44	4 %	943	30	3 %	913	37	4 %	872	368	42 %	37	4 %	110	13 %	221	25 %	2	0 %	4	0 %	53	6 %	134	15 %	685	79 %	4	0 %
<b>Nord-Aurdal</b>	<b>1350</b>	<b>173</b>	<b>13 %</b>	<b>1177</b>	<b>62</b>	<b>5 %</b>	<b>1115</b>	<b>46</b>	<b>4 %</b>	<b>1069</b>	<b>32</b>	<b>3 %</b>	<b>1037</b>	<b>37</b>	<b>4 %</b>	<b>996</b>	<b>399</b>	<b>40 %</b>	<b>39</b>	<b>4 %</b>	<b>114</b>	<b>11 %</b>	<b>246</b>	<b>25 %</b>	<b>2</b>	<b>0 %</b>	<b>4</b>	<b>0 %</b>	<b>53</b>	<b>5 %</b>	<b>139</b>	<b>14 %</b>	<b>804</b>	<b>81 %</b>	<b>4</b>	<b>0 %</b>

